

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeadji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija*

Vadsø kommune
ved kommunedirektøren

TILSYNSRAPPORT - VEDTAK

Tilsyn med skolens og kommunens arbeid med

Spesialundervisning

Vadsø kommune – Vadsø barneskole og kulturskole og
Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)

04.10.22

Sammendrag

Vi fører tilsyn med Vadsø kommune. Temaet for tilsynet er skolens arbeid med å fatte vedtak om, planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisning. Vi fører også tilsyn med PPTs arbeid med å utarbeide sakkyndig vurdering og hjelp til skolene med å utvikle kompetansen og organisasjonen.

Formålet med spesialundervisning er at elever som ikke har eller kan få et forsvarlig utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, får spesialundervisning etter kap. 5 i opplæringsloven.

Vi har funnet 4 lovbrudd med i alt 12 korreksjonspunkter. Vi finner stor grad av regeletterlevelse både på skolen og i PPT, og lovbruddene som er avdekket henger til en viss grad sammen. For eksempel ser vi at når sakkyndig vurdering er lite konkret, fører dette til vedtak som ikke oppfyller kravene og IOP-er som kommer sent.

Hos PPT er bruddene knyttet til tjenestens praksis med å høre barnet og vise hvordan barnets syn er vurdert og vektlagt i de sakkyndige vurderingene. Videre finner vi at de sakkyndige vurderingene oppfyller lovkravet til å vurdere og gi anbefalinger om hvordan skolen skal sikre elevens utbytte av opplæringa, men at de i liten grad gir konkrete anbefalinger av hvordan opplæringa skal organiseres, og i saker der det er nødvendig med en fleksibel organisering, beskrives eller begrunnes dette i liten grad.

Ved skolen finner vi brudd på regelverket når det gjelder å sørge for at assistenter og andre som er involvert i spesialundervisninga, får nødvendig veiledning. Videre ser vi også her mangler i enkeltvedtakene når det kommer til å angi et konkret innhold eller en tydelig organisering av opplæringa. IOP-ene utarbeides ikke i alle tilfeller så raskt som mulig.

Kommunen mottok en foreløpig tilsynsrapport og har uttalt seg innen fristen. På bakgrunn av kommunens uttalelse har vi gjort endringer i rapportens punkt 4.2.1 og 4.2.9. I det øvrige er rapporten identisk med den foreløpige rapporten når det gjelder våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner. Vi fatter nå vedtak med pålegg om retting. Kommunen har rettefrist til **04.01.2023**.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	4
1.1	Kort om kommunen	4
1.2	Om gjennomføringen av tilsynet	4
2	Fatte vedtak om spesialundervisning	5
2.1	Rettslige krav	5
2.2	Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	6
3	Planlegge spesialundervisningen	14
3.1	Rettslige krav	14
3.2	Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	15
4	Skolens ansvar for å gjennomføre og følge opp spesialundervisningen.....	19
4.1	Rettslige krav	19
4.2	Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	20
5	Utarbeide sakkyndig vurdering	29
5.1	Rettslige krav	29
5.2	Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	30
6	Hjelpe skolene med å utvikle kompetansen og organisasjonen	38
6.1	Rettslige krav	38
6.2	Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	38
7	Våre reaksjoner.....	40
7.1	Pålegg om retting	40
7.2	Oppfølging av påleggene	41
8	Dere har rett til å klage.....	42
9	Vedlegg.....	43

1 Innledning

Vi fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30. I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på [www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/](http://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/).

1.1 Kort om kommunen

Vadsø kommune hadde 5568 innbyggere per 24.02.2022¹. Det er tre grunnskoler i kommunen, hvor Vadsø barneskole og kulturskole er den største med 310 grunnskoleelever per 01.10.21². Kommunen har hatt et synkende befolknings- og elevtall de siste årene. Kommunen har egen kommunal PP-tjeneste.

1.2 Om gjennomføringen av tilsynet

Vi åpnet tilsyn med Vadsø kommune i brev av 12.04.22.

Temaet for tilsynet er spesialundervisning. Vi har kontrollert følgende undertemaer:

1. Fatte vedtak, jf. opplæringsloven §§ 5-1, 5-3 og 5-4 og forvaltningsloven §§ 2, 17, 23, 24, 25 og 27.
2. Planlegging av spesialundervisningen, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.
3. Gjennomføring og oppfølging av spesialundervisningen, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.
4. Utarbeide sakkyndige vurderinger
5. Hjelp skolene med å utvikle kompetansen og organisasjonen for å legge bedre til rette for elever med særskilte behov

Vi har ikke sett på hvordan dere oppfyller andre krav i regelverket.

Formålet med tilsynet er å avdekke om skolen har et opplæringstilbud som sikrer at alle elever får et forsvarlig utbytte av opplæringen i samsvar med opplæringsloven. I dette tilsynet undersøker vi tilbudet til elever som har rett til spesialundervisning etter kap.5 i opplæringsloven.

Dersom kommunen ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting. Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt. Vi gir derfor eventuelle pålegg til kommunen som har ansvaret for at skolen og/eller PPT retter opp brudd på regelverket. I denne rapporten presenterer vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner.

¹ Statistisk sentralbyrå, ssb.no

² Grunnskolens informasjonssystem, GSI

2 Fatte vedtak om spesialundervisning

2.1 Rettslige krav

Krav til samtykke og opplysning av saken

Elever over 15 år og foreldre til elever under 15 år, skal samtykke til vedtak om spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-4 andre ledd.

Dersom utredningen eller anbefalingen i den sakkyndige vurderingen er mangelfull, eller det mangler andre opplysninger i saken, skal skolen be Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) eller andre om supplerende opplysninger, jf. forvaltningsloven § 17.

Plikten til å fatte vedtak om å innvilge eller avslå spesialundervisning

Dersom PPT har gjort en sakkyndig vurdering og eleven eller foreldrene har samtykket til spesialundervisning, skal skolen fatte et skriftlig enkeltvedtak, jf. opplæringsloven § 5-1 første ledd, jf. forvaltningsloven §§ 2 og 23. Kravet om å fatte vedtak gjelder uavhengig av hva som er konklusjonen i den sakkyndige vurderingen.

Skolen skal fatte vedtaket så snart som mulig etter at det foreligger en sakkyndig vurdering. Dersom kommunen innvilger spesialundervisning skal oppstartstidspunktet bli satt ut fra elevens behov, jf. opplæringsloven § 5-1 første ledd, jf. forvaltningsloven § 11a.

Vedtaket skal inneholde opplysninger om spesialundervisningen

Det må gå klart og fullstendig frem av vedtaket hva slags opplæringstilbud eleven skal ha og hvor lenge tilbudet skal vare, jf. opplæringsloven §§ 5-1 første ledd og 5-3 andre ledd, jf. forvaltningsloven §§ 2, 23 og 25. Vedtaket kan ikke ha en lengre varighet enn det som går frem av den sakkyndige vurderingen som vedtaket bygger på.

Vedtaket skal opplyse om

- hvor mange timer spesialundervisning elevene skal ha i fagene, og samlet timetall
- hvilke fag og områder spesialundervisningen skal dekke
- det skal være avvik fra læreplanene, og hvilke fag avvikene gjelder for
- hvilke konkrete kompetansemål elevene skal nå
- hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen
- personer med særskilt kompetanse skal gjennomføre spesialundervisningen

Dersom anbefalingen i den sakkyndige vurderingen skal gjelde, og det går klart frem hva PPT anbefaler, kan vedtaket vise til opplysningene i den sakkyndige vurderingen.

Vedtaket som ikke samsvarer med den sakkyndige vurderingen skal inneholde en begrunnelse som viser hvorfor eleven likevel kan få et forsvarlig utbytte av opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-3 fjerde ledd.

Vedtaket skal inneholde en vurdering av hva som er barnets beste

Elever og foreldre skal få mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen, før skolen fatter vedtak, jf. opplæringsloven § 5-4 andre og tredje ledd og barnekonvensjonen artikkel 12.

Skolen skal vurdere hva som er til elevens beste når den fatter vedtak om spesialundervisning og vurderingen skal gå frem av vedtaket, jf. opplæringsloven § 5-4 andre og tredje ledd og barnekonvensjonen artikkel 3. Barnets beste er en rettighet, et generelt prinsipp og en saksbehandlingsregel. Alle offentlige organer må ivareta dette i saker som gjelder barn. Dere må avveie barnets beste mot eventuelle motstridende hensyn. Barnets beste er et tungtveiende hensyn, og at det skal mye til for å sette det til side. Dere må vurdere fra sak til sak hvilke momenter som er aktuelle i vurderingen av barnets beste, og hvor stor vekt de enkelte momentene skal ha i vurderingen. Barnets eget syn skal bli tillagt behørig vekt i samsvar med alder og modenhet.

Vedtaket skal informere om klage regler og innsynsrett

Vedtaket skal gi informasjon om klagerett, klagefrist, klageinstans, hvor klagen skal sendes og om retten til å se sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 27 tredje ledd

2.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

2.2.1 Skolen skal innhente samtykke fra elever over 15 år og foreldre til elever under 15 år, før skolen fatter vedtak om spesialundervisning

Vi undersøker om elever over 15 år og foreldre til elever under 18 år, samtykker til vedtak om spesialundervisning. Kravet om å fatte vedtak gjelder uavhengig av hva som er konklusjonen i den sakkyndige vurderingen.

Opplæringsloven § 5-4 andre ledd stiller krav om samtykke fra foreldre før det blir gjort en sakkyndig vurdering. Videre stilles det også krav om et særskilt samtykke fra foreldre før skolen fatter enkeltvedtak om spesialundervisning. Foreligger ikke slikt samtykke, så kan det ikke treffes enkeltvedtak om spesialundervisning³. Vadsø barneskole er en skole som har elever under 15 år. Det betyr at skolen må innhente samtykke fra foreldre for elever som er under 15 år, før de fatter vedtak om spesialundervisning.

Observasjoner:

Av dokumentet *Rutiner knyttet til spesialundervisning opplæringsloven § 5*, går det frem at skolen skal gjennomføre minst to drøftingsmøter med foresatte før henvisning skjer og vedtak fattes, og her går det også frem at skolen skal avtale henvisning og skrive henvisningen sammen med

³ Veilederen Spesialundervisning punkt 7.1

foresatte. Rutinen inneholder også et henvisningsskjema. Her skal foresatte gi skriftlig samtykke til henvisning. I tilsynet inngår tre henvisninger av elever. I alle disse har foresatte gitt skriftlig samtykke til henvisning. Samtykket omtaler imidlertid ikke at skolen skal fatte vedtak.

Rektor sier i egenvurderingen i RefLex at de fast har deltatt på samarbeidsmøter med foreldre og PPT når elevene er henvist og sakkyndig rapport gjennomgås. De har ansett dette som samtykke, når det ikke er gitt uttrykk for det motsatte i møtet. De har likevel valgt å oppdatere sitt skjema til også å omfatte samtykke til at skolen kan fatte vedtak. Statsforvalteren har mottatt malen for dette skjemaet, men ikke sett det i bruk.

Vurdering:

Vi vurderer at skolen tidligere ikke har innhentet samtykke til at de kan fatte vedtak, fordi dette krever et uttrykt samtykke fra foresatte. Vi vurderer videre at skolen ved hjelp av sitt nye skjema, vil sikre at lovkravet oppfylles på dette punktet. Selv om vi på tilsynstidspunktet ikke har sett det i bruk, legger vi til grunn at dette skjemaet for fremtiden brukes av skolen, og vi vurderer derfor at skolen innhenter samtykke fra foresatte før de fatter vedtak om spesialundervisning.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

2.2.2 Skolen skal gi eleven og foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen, før skolen fatter vedtak

Vi undersøker om skolen følger opplæringsloven § 5-4 siste ledd om at opplæringstilbudet så langt som mulig skal utformes i samarbeid med foreldre og elev, og at det skal legges stor vekt på deres syn. Vi peker også på at forvaltningsloven § 17 sier at en sak skal opplyses så godt som mulig før enkeltvedtak treffes.

Observasjoner:

I Vadsø kommunes «*Rutiner knyttet til spesialundervisning opplæringsloven § 5*» s. 6 kommer det frem at den sakkyndige vurderingen skal gjennomgås muntlig i samarbeidsmøte med eleven, foresatte og skolen. Videre står det på side 7 «*Vedtaksfasen*» at elever og foreldre innen 3 uker kan uttale seg til skolen om innholdet i den sakkyndige vurderingen. Det kommer ikke frem av Vadsø kommunes rutinebeskrivelse at skolen direkte skal høre elev og foreldre om innhold i den sakkyndige vurderingen før de fatter enkeltvedtak om spesialundervisning,

I RefLex opplyser rektor at skolen gjennomfører samtale med elevene før det fattes vedtak om spesialundervisning. Samtalen bygger på samtalskjema utarbeidet av Statped, «*Sånn vil jeg ha det.*» De oversendte vedtakene viser at elevene er hørt og deres synspunkter kommer frem av vedtakene. Foresatte gis mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen, ved at PPT innkaller til felles møte med skole og foresatte for gjennomgang av sakkyndig vurdering av opplæringstilbudet.

I intervju med elever og foresatte kommer det frem at foresatte har vært i møte med skolen og PPT og fått uttale seg om den sakkyndige vurderingen, før skolen fattet vedtak.

Vurdering:

Vi vurderer ut fra den samlede dokumentasjonen, at kommunen har et system for at foresatte skal få muligheten til å uttale seg om den sakkyndige vurderingen før skolen fatter vedtak. Dette fremkommer både av den skriftlige dokumentasjonen og av intervju. Videre vurderer vi at skolen legger til rette for dette gjennom samtaler med elevene, når de bruker Statpeds samtaleverktøy *Slik vil jeg ha det*. Vi vurderer dette som en egnet fremgangsmåte med så unge elever som skolen har, selv om ikke den sakkyndige vurderingen som sådan gjennomgås med elevene.

Vi legger særlig vekt på at de foresatte bekrefter at de blir hørt, når vi vurderer at skolen gir elevene og foreldrene mulighet til å uttale seg om den sakkyndige vurderingen.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

2.2.3 Skolen skal sørge for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialundervisning

Vi undersøker om skolen sørger for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialundervisning, jf. forvaltningsloven § 17. Dette innebærer særlig at skolen må vurdere om den sakkyndige vurderingen gir tilstrekkelig grunnlag for å treffe vedtak i den enkelte saken. Dersom skolen vurderer at den sakkyndige vurderingen ikke gir tilstrekkelig grunnlag for å treffe vedtak i den enkelte saken, så har skolen en plikt til å sende denne tilbake til PPT for en ny vurdering.

Observasjoner:

Den skriftlige dokumentasjonen omfatter ett eksempel på at rektor etterspør ytterligere opplysninger fra PPT om sakkyndig vurdering, og ett eksempel på at rektor returnerer sakkyndig vurdering til PPT og ber om utdyping av denne før vedtak skal fattes.

I intervju med skolens ledelse, bekrefter de at de ved noen konkrete tilfeller har gjort dette. PPT bekrefter også i intervju at de fra tid til annen får tilbakemelding fra skolen om at den sakkyndige vurderingen ikke er god nok. I vedtakene vi har mottatt presenterer skolen funnene i den sakkyndige vurderingen, og de viser også for øvrig til denne.

I egenvurderingen i RefLex sier rektor at de bruker informasjon fra andre instanser som Statped, i sine vurderinger, og at dersom det foreligger en alternativ vurdering, vil de ta dette med, men at de foreløpig ikke har hatt slike saker.

Den skriftlige dokumentasjonen inneholder eksempler på referater fra samarbeidsmøter. Her går det frem at elevens kontaktlærer også deltar, i tillegg til skoleledelse og PPT.

Vurdering:

Vi vurderer ut fra dokumentasjonen vi har mottatt, at den sakkyndige vurderingen brukes aktivt i forbindelse med utarbeidelsen av enkeltvedtaket. Dette indikerer at skolen gjennomfører en kvalitativ vurdering av innholdet i denne.

Slik vi vurderte ovenfor, får foreldrene uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen før skolen fatter vedtak om spesialundervisning. Skolen har også jevnlig samtaler med elevene etter samtalemalen *Slik vil jeg ha det*. Lærerne deltar også i møter der man diskuterer hvilket tilbud eleven skal ha. Vi vurderer ut fra dette at skoleledelsen innhenter informasjon fra både elev, foresatte, lærere og andre instanser, i tillegg til at de bygger vedtaket sitt på den sakkyndige vurderingen dersom de finner at den gir tilstrekkelig grunnlag. I tilfeller der de trenger utdypende informasjon fra sakkyndig, innhenter de dette.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

2.2.4 Skolen skal fatte vedtak så snart som mulig i alle saker der PPT har gjennomført en sakkyndig vurdering

Vi undersøker om skolen alltid treffer enkeltvedtak når PPT har utarbeidet en sakkyndig vurdering, forutsatt at eleven er over 15 år eller foreldre har samtykket til enkeltvedtak. Dette har stor betydning for rettssikkerheten til eleven/de foresatte, fordi de med et enkeltvedtak får avklart hvilke rettigheter de har – eventuelt ikke har – og de får dermed også anledning til å få en overprøving av skolens vedtak gjennom klageordningen.

Observasjoner:

I tilsynet inngår i alt 12 vedtak. Saksbehandlingstiden varierer fra 1-8 uker. Ett av vedtakene er et eksempel på at skolen fatter vedtak om at eleven ikke skal ha spesialundervisning.

I egenvurderingen i RefLex sier rektor at hun alltid fatter vedtak når det foreligger en sakkyndig vurdering, og at dette skjer så snart som mulig etter at sakkyndig vurdering er mottatt. I noen tilfeller kan det skje at skolen blir forsinket i saksbehandlingen pga. fravær, men at de har lagt inn i rutineene at de sender varsel dersom de blir forsinket.

Vurdering:

Vi vurderer at skolen alltid fatter vedtak, og at dette skjer så snart som mulig der PPT har gjennomført en sakkyndig vurdering.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

2.2.5 Vedtaket skal inneholde opplysninger om hvor lenge vedtaket varer

Vi undersøker om det går frem av enkeltvedtaket hvor lenge det varer, jf. opplæringsloven § 5-1 første ledd og forvaltningsloven §§ 2, 23 og 25. Enkeltvedtaket kan i utgangspunktet ikke ha lengre varighet enn den sakkyndige vurderingen den bygger på.

Observasjoner:

En gjennomgang av vedtakene vi har mottatt, viser at de inneholder opplysninger om dets varighet, og vi ser at vedtakene ikke har lengre varighet enn tilhørende sakkyndige vurderinger.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

2.2.6 Vedtaket skal inneholde opplysninger om omfanget av spesialundervisningen, det vil si antall timer spesialundervisning samlet og i hvert av fagene

Vi undersøker om omfang og timer med innvilget spesialundervisning oppgis samlet og spesifisert for hvert av de aktuelle fagene.

Observasjoner:

En gjennomgang av vedtakene vi har fått oversendt, viser at de inneholder opplysninger om antall timer eleven skal ha spesialundervisning i, samt hvilket fag det gjelder. Timetallet og fordelingen i fagene baserer seg på tilrådingen i den sakkyndige vurderingen, og vi har ikke funnet eksempler på at skolen fatter vedtak om noe annet enn det den sakkyndige vurderingen tilrår.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

2.2.7 Vedtaket skal inneholde opplysninger om hvilket innhold spesialundervisningen skal ha

Vi undersøker at alle elever, også de som har spesialundervisning, skal følge læreplanverket, både læreplanen for fag og timefordelingen. Bortvalg av kompetansemål og jobbing etter kompetansemål på lavere trinn er å anse som avvik. Eventuelle avvik skal komme tydelig frem av enkeltvedtaket som en del av spesialundervisningens innhold. Enkeltvedtakene skal angi elevens opplæringstilbud klart og tydelig. Hvor mange timer spesialundervisning eleven skal ha, hvilke fag og områder spesialundervisningen skal dekke, om det skal være avvik fra læreplanene, hvilke fag avvikene gjelder for og hvilke konkrete kompetansemål elevene skal nå.

Observasjoner:

I tilsynet inngår 12 enkeltvedtak. Alle gir informasjon om hvilke fag eleven er innvilget spesialundervisning i.

Enkelte av vedtakene angir at eleven skal ha avvik fra kompetansemålene. Det vises til hvilket trinn eleven skal følge kompetansemålene for, men vedtakene opplyser ikke hvilke konkrete kompetansemål elevene skal nå.

I enkeltvedtak og sakkyndig vurdering for en elev opplyses det at eleven skal ha avvik fra kompetansemålene for sitt trinn og følge kompetanse mål for 2. trinn, samt noen kompetansemål for 3. trinn. Det kommer ikke frem av vedtaket hvilke konkrete kompetansemål eleven skal følge, hverken for 2. trinn eller 3. trinn.

Vurdering:

Vi vurderer at enkeltvedtakene som angir avvik, er for lite konkrete, og det fremstår derfor som usikkert hvilke kompetansemål elevene skal jobbe etter. Vi finner det dermed ikke sannsynliggjort at enkeltvedtakene inneholder opplysninger om hvilket innhold spesialundervisningen skal ha.

Konklusjon:

Lovkravet er ikke oppfylt.

2.2.8 Vedtaket skal inneholde opplysninger om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen

Vi undersøker om enkeltvedtakene, sammenholdt med de sakkyndige vurderingene, viser om skolen skal organisere spesialundervisningen i klassen, grupper eller som eneundervisning eller på en alternativ opplæringsarena.

Enkeltvedtakene skal gi en oversikt over hvilken spesialundervisning eleven skal få, herunder hvordan denne skal organiseres for at det skal gi eleven et forsvarlig utbytte. Det må fremgå av enkeltvedtaket om spesialundervisningen skal gjennomføres som en-til-en, i gruppe eller i klassen. Dersom den skal gjennomføres som en-til-en må begrunnelsen for dette komme tydelig frem i vedtaket, og det må tas hensyn til elevens sosiale behov. Elever og foreldre skal ha en mulighet til å klage på undervisningstilbudet som skolen vedtar å gjennomføre, herunder også organiseringen av denne.

Observasjoner:

Alle enkeltvedtakene omtaler organisering. Flere av enkeltvedtakene beskriver at spesialundervisningen skal organiseres som opplæringstilbud i klassen eller i gruppe, eller som eneundervisning. Vi ser av de sakkyndige vurderingene at også de åpner for en fleksibilitet i tilrådingen når det gjelder organisering. Enkeltvedtakene angir ikke hvor stor del av spesialundervisninga som skal organiseres som ene- eller gruppeundervisning.

Vurdering:

Vi vurderer at vedtakene som inngår i tilsynet i liten grad konkret fastsetter hvordan spesialundervisningen skal organiseres. Enkeltvedtaket skal være så klart og tydelig at det ikke er tvil om hvilket tilbud eleven får. Vi vurderer ikke at enkeltvedtakene som inngår i tilsynet oppfyller dette kravet når det gjelder organisering. Regelverket gir anledning til en fleksibel organisering av spesialundervisninga ut fra en barnets beste-vurdering, men da må dette beskrives og begrunnes i enkeltvedtaket. Det finner vi ikke at vedtakene i tilsynet gjør. Vi vurderer derfor at vedtakene ikke oppfyller kravene i regelverket det det skal opplyses om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen.

Konklusjon:

Lovkravet er ikke oppfylt

2.2.9 Vedtaket skal inneholde opplysninger om det er behov for personer med særskilt kompetanse til å gjennomføre spesialundervisningen

Vi undersøker at vedtakene inneholder opplysninger om hvilken kompetanse de som skal gjennomføre spesialundervisningen skal ha.

Observasjoner

Skolens ledelse sier i intervju at det fremgår av vedtakene hvilken kompetanse den som skal gjennomføre spesialundervisningen skal ha. De sier også at det er vedtak hvor det er nevnt at det er behov for personer med særskilt kompetanse. Etter en gjennomgang av vedtakene er vårt inntrykk i samsvar med det skolens ledelse har uttalt.

Samtlige av enkeltvedtakene sier noe om kompetansen til den som skal gjennomføre spesialundervisningen. Det finnes også eksempler på at særskilt kompetanse er nevnt der det har vært vurdert som et behov, herunder blant annet lærer med kompetanse i tilrettelegging av klasseromsundervisning for synshemmede elever og kompetanse i punktskrift og IKT for blinde og svaksynte.

Vurdering:

Vi finner det dermed sannsynliggjort at skolen har en etablert praksis som innebærer at vedtaket systematisk angir kompetansen til den som skal gjennomføre spesialundervisningen.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

2.2.10 Skolen skal begrunne vedtak som ikke samsvarer med den sakkyndige vurderingen, ved å vise hvorfor elevene likevel kan få et forsvarlig utbytte av opplæringen

Vi undersøker om begrunnelsen for enkeltvedtak som ikke er i samsvar med tilrådingen i den sakkyndige vurderingen, viser hvorfor skolen mener at eleven likevel får tilfredsstillende utbytte av opplæringen som gis, jf. opplæringsloven § 5-3 fjerde ledd. Det er med andre ord et særskilt krav til begrunnelse i saker om spesialundervisning, i tilfeller hvor skolen fraviker tilrådingen i sakkyndig vurdering.

Observasjoner:

En gjennomgang av enkeltvedtakene vi har mottatt viser, at skolen i samtlige av disse sakene har tildelt eleven spesialundervisning slik tilrådet fra PP-tjenesten.

Vurdering:

Vi vurderer det som positivt at skolen anerkjenner PP-tjenesten sine vurderinger. Det finnes ikke eksempler på at skolen fatter vedtak som ikke samsvarer med den sakkyndige vurderingen.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

2.2.11 Skolen skal ta stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialundervisning

Vi undersøker om skolen vurderer hva som er elevens beste når den tar stilling til hvilket omfang, innhold og organisering spesialundervisningen skal ha, og hvilken kompetanse de som skal gjennomføre opplæringen skal ha, jf. barnekonvensjonen artikkel 3. Elevens syn er svært viktig i vurderingen av hva som er til elevens beste. Det skal sterke hensyn til for at skolen kan sette elevens beste til side.

Observasjoner:

Skolens ledelse sier i RefLex og intervju at enkeltvedtakene inneholder vurderinger om barnets beste knyttet til spesialundervisning. Kontaktlærer eller en annen som kjenner eleven godt, gjennomfører en barnets beste samtale med utgangspunkt i samtaleskjemaet «*Sånn vil jeg ha det*».

En gjennomgang av enkeltvedtakene viser at de omtaler barnets beste. Vedtakene omtaler også elevenes synspunkter.

Vurdering:

Vi finner at skolen tar stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialundervisning. Vi ser at elevens synspunkter kommer frem i vedtakene, og at elevens synspunkter er vektlagt.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

2.2.12 Vedtaket skal inneholde informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendes til skolen

Vi undersøker om vedtakene om spesialundervisning som skolen treffer, oppfyller kravene til enkeltvedtak i forvaltningsloven. Vi har kontrollert om vedtakene oppfyller lovkravene i forvaltningsloven § 27 tredje ledd, det vil si at vedtakene inneholder informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendes til skolen.

Observasjoner:

En gjennomgang av vedtakene viser at de inneholder informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendes til skolen.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

2.2.13 Vedtaket skal inneholde informasjon om retten til å se sakens dokumenter

Vi undersøker om vedtakene om spesialundervisning som skolen treffer, oppfyller kravene til enkeltvedtak i forvaltningsloven. Vi har kontrollert om vedtakene inneholder informasjon om retten til å se sakens dokumenter.

Observasjoner:

Alle de innsendte enkeltvedtakene fra Vadsø barneskole inneholder informasjon om retten til å se sakens dokumenter. Også malen inneholder dette punktet

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

3 Planlegge spesialundervisningen

3.1 Rettslige krav

Skolen skal utarbeide en IOP snarest mulig for alle elever som har vedtak om spesialundervisning

Dere skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) som er innenfor rammene av vedtaket, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5. Hvis vedtaket viser til den sakkyndige vurderingen, kan dere bygge på den sakkyndige vurderingen når dere lager IOP-en.

IOP-en skal bli utarbeidet så snart som mulig etter at enkeltvedtaket er fattet. Det kan være aktuelt å begynne arbeidet med IOP-en noe før, men planen kan ikke bli ferdigstilt før et vedtak om spesialundervisning er fattet.

Et vedtak om spesialundervisning gjelder fra skolestart eller fra det tidspunktet det er fattet, hvis ikke noe annet er angitt i vedtaket. Hensikten med en IOP er at den skal være et arbeidsverktøy som skal ivareta at elevene får spesialundervisning i tråd med vedtaket.

Hvor lang tid dere kan bruke på å utarbeide en IOP, avhenger av sakens omfang og kompleksitet. Kapasitetsmessige utfordringer som oppstår gjentatte ganger, eller som er av lengre varighet, vil ikke være en gyldig grunn til at det tar langt tid å utarbeide IOP-ene. Dersom vedtaket eksempelvis er fattet før sommerferien, skal IOP-en som hovedregel være utarbeidet slik at den er klar til skolestart.

IOP-en skal være i samsvar med vedtaket og vise hvordan spesialundervisningen skal være organisert, hvilket innhold den skal ha og angi eventuelle avvik og individuelle mål for elevene

Det er vedtaket som fastsetter rammene for spesialundervisningen. IOP-en skal være i samsvar med vedtaket og kan ikke inneholde nye eller andre rettigheter for eleven enn det som fremgår av vedtaket, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

IOP-en skal beskrive hvordan dere skal organisere spesialundervisningen, og må i utgangspunktet angi hvor mye tid eleven skal bruke på de ulike organisatoriske løsningene, jf. opplæringsloven § 5-5. Dersom vedtaket, med utgangspunkt i den sakkyndige vurderingen, har fastsatt at eleven har behov for en fleksibel organisering, skal dette også gjenspeiles i IOP-en.

Det må gå tydelig frem av IOP-en hva det faglige innholdet i spesialundervisningen skal være, det vil si hvilke fag eller områder eleven skal få spesialundervisning i, jf. opplæringsloven § 5-5 første ledd. Avhengig av elevens behov slik det er beskrevet i vedtaket og sakkyndig vurdering, skal IOP-en angi for eksempel hvilken type opplæring eleven skal få, hensiktsmessige arbeidsmåter og pedagogisk metode og tilrettelagte læremidler. Eventuelle nødvendige tilpasninger av det fysiske miljøet rundt eleven skal også være beskrevet, dersom det er behov for det.

Dersom vedtaket har fastsatt avvik fra de ordinære læreplanene, må IOP-en vise hvilke avvik skolen skal gjøre, og hvilke fag avvikene skal gjelde for, jf. opplæringsloven § 5-5 første ledd. IOP-en skal inneholde tydelige og realistiske mål for spesialundervisningen, jf. opplæringsloven § 5-5 første ledd. Dere må formulere egne mål hvis elevens opplæring skal avvike fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene.

3.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

3.2.1 Skolen skal utarbeide IOP-er snarest mulig for alle elevene som har vedtak om spesialundervisning

Observasjoner:

I RefLex svarer alle respondentene ja på at IOP utarbeides, og flere kommenterer at dette står i deres rutinebeskrivelser. Av dokumentet *Rutiner knyttet til spesialundervisning Opplæringsloven § 5, Vadsø kommune 2019* (s.8), fremgår det at IOP-en skal utarbeides innen en måned etter at enkeltvedtaket er fattet. Også i intervju bekrefter respondentene å kjenne til rutinen; flere nevner fireukersfristen.

I alt ti IOP-er inngår som dokumentasjon i dette tilsynet, alle tilknyttet et enkeltvedtak. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for ni av IOP-ene er 27 dager. I det siste tilfellet har skolen brukt 104 dager på å utarbeide IOP-en. Det fremgår ikke av den skriftlige dokumentasjonen fra skolen at det var spesielle forhold ved denne saken som førte til den lange saksbehandlingstiden. I intervju sier skoleledelsen at lang saksbehandlingstid kan skyldes ferier eller praktiske årsaker, for eksempel fravær i personalet.

I intervju sier alle respondentene at kontaktlærer har ansvar for at IOP-en blir utarbeidet. Arbeidet skal følges opp av spes.ped.teamet. Skoleledelsen bekrefter dette, og sier kontaktlærer får beskjed av rektor eller spes.ped.teamet når IOP-en skal skrives.

Vurdering:

Vi vurderer det sannsynliggjort at det er klart hvem som har ansvaret for å utarbeide IOP-en for eleven; rutinen er tydelig og alle kjenner til den. Samtidig ser vi i tilsynet et eksempel på svært

lang saksbehandlingstid for en IOP, uten at dette skyldes særskilte forhold ved denne enkeltsaken. Dette er tilsynelatende ikke fanget opp av skolen.

På bakgrunn av dette vurderer vi det sannsynliggjort at rutinen er kjent blant de ansatte, at man i de fleste tilfellene etterlever rutinen og overholder fristen som er satt, men at skolen ikke har et system for å fange opp avvik fra rutinen, og sikre at alle elever med vedtak om spesialundervisning, får en IOP snarest mulig. Resultatet av dette er at noen elever, i vårt materiale en elev, ikke har fått en IOP innen rimelig tid etter at vedtaket forelå. Vi vurderer derfor at skolen ikke utarbeider IOP-er snarest mulig for alle elevene som har vedtak om spesialundervisning.

Konklusjon:

Lovkravet er ikke oppfylt.

3.2.2 IOP-ene skal inneholde en beskrivelse av hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen, og beskrivelsene av organiseringen skal være i samsvar med vedtakene

Vi undersøker om IOP-en beskriver hvordan opplæringa organiseres, og hvor mye tid eleven skal ha i klassen, i gruppe, som eneundervisning eller på en alternativ arena. IOP-en skal være i samsvar med vedtaket og ikke inneholde nye eller andre rettigheter.

Observasjoner:

I egenvurderinga i RefLex svarer alle ja på spørsmålet om IOP-ene beskriver en organisering i samsvar med vedtakene. Flere kommenterer at IOP-en er i tråd med enkeltvedtaket og sakkyndig vurdering. På spørsmål om man angir *hvordan* organiseringa skjer, dvs. hvor mye tid elevene skal ha i klasse, gruppe eller som eneundervisning, er respondentene delt, og de som svarer nei, begrunner dette med at de gjør en vurdering av elevens beste opp mot elevens dagsform, innholdet i klassens opplegg, og at de i IOP-en gjør en grovplanlegging, og deretter mer detaljert når klassens timeplan lages.

I intervju bekreftes det at enkeltvedtaket er utgangspunktet for IOP-en. Praksis ved skolen er at alle elever skal være mest mulig i klassen for å sikre tilhørighet, sier respondentene. Timetall og organisering fremgår av vedtaket og sakkyndig vurdering, men av og til kan sakkyndig vurdering oppleves litt «ullen» og da kan det være vanskelig å skrive en konkret IOP. Alle bekrefter å ha tilgang til vedtak og sakkyndig vurdering når de skal utarbeide IOP, og at de bruker disse aktivt i arbeidet sitt.

Alle IOP-er som inngår i tilsynet, inneholder samme antall timer som vedtaket angir, og en beskrivelse av organiseringen av spesialundervisningen i samsvar med vedtakene. I en av IOP-ene er det angitt konkret hvor mange timer eleven skal ha i klassen og hvor mange som skal gjennomføres i gruppe. I de øvrige angir IOP-en, i likhet med vedtak og sakkyndig vurdering, at opplæringa skal skje i klassen, på liten gruppe eller som en-til-en-opplæring etter behov. I noen tilfeller angir IOP hvilken type oppgaveløsning som skal skje utenfor klassen, f.eks. lesetrening eller forberedelser til det som skal skje i klasserommet.

Vurdering:

Alle IOP-ene er i samsvar med vedtakene, og vi finner ikke eksempler på at de gir nye eller andre rettigheter. I IOP-ene ser vi ett eksempel på tidfesting av gruppe- og en-til-en-opplæring, mens de øvrige angir hvilken type oppgaveløsning eller aktivitet som skal skje utenfor klassen. Vi vurderer at dette er tilstrekkelig til å oppfylle kravet til IOP-en i regelverket.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

3.2.3 IOP-ene skal inneholde en beskrivelse av hvilket innhold spesialundervisningen skal ha, og beskrivelsene skal være i samsvar med vedtakene

Det konkrete innholdet i spesialundervisningen, skal komme frem av den enkelte IOP-en.⁴

Observasjoner:

I egenvurderingen i RefLex svarer alle positivt på spørsmålene om IOP-en beskriver fag og faglig innhold, områder eleven skal jobbe med, arbeidsmåter, metoder og læremidler/utstyr.

Malen Vadsø barneskole bruker for IOP, inneholder blant annet fanene «Innhold i opplæringen, hva skal det arbeides med», «Arbeidsmåter, hvordan skal det arbeides for å oppnå målene» og «Organisering, hvordan skal opplæringen organiseres». Alle IOP-ene som inngår i tilsynet, er laget i denne malen.

Alle IOP-ene angir hvilke fag eller områder eleven skal ha spesialundervisning innenfor. IOP-ene inneholder også beskrivelser av hvilken type opplæring eleven skal få, hvilke arbeidsmåter som er hensiktsmessige, eksempler på pedagogisk metode og tilrettelagte læremidler. I noen av IOP-ene går det også frem hvilken fysisk tilrettelegging eleven trenger, ut fra vanskene eleven har.

Vurdering:

Vi har tidligere i denne rapporten konkludert med at enkeltvedtakene ikke oppfyller lovkravet når det kommer til å angi innholdet i spesialundervisningen, fordi vi finner at beskrivelsen av mål og innhold ikke er konkret nok. IOP-ene som inngår i tilsynet, oppfyller likevel kravene i regelverket.

Vi vurderer videre at IOP-en ikke bryter med vedtaket, men heller retter opp feilen som begås i vedtaket. Vi vil likevel understreke overfor skolen, at elevenes rettsikkerhet ivaretas først og fremst gjennom enkeltvedtaket, og at selv om den pedagogiske praksisen er i tråd med regelverket, er det nødvendig at skolen sikrer at vedtaket oppfyller kravene. IOP-ene er imidlertid i tråd med regelverket, og vi vurderer at skolen oppfyller kravene på dette punktet.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

⁴ Udir: Veilederen Spesialundervisning, pkt. 7.2 og 8.1

3.2.4 IOP-ene skal inneholde beskrivelser av avvik fra de ordinære læreplanene og hvilke mål elevene skal nå, og beskrivelsene skal være i tråd med vedtakene

Statsforvalteren undersøker om IOP-ene inneholder klart definerte mål for opplæringen når elevens opplæring skal avvike fra kompetansemålene i de ordinære lærerplanene for sitt trinn.

Observasjoner:

I egenvurdering i RefLex svarer alle bekreftende på dette, og flere kommenterer at utgangspunktet for dette er hva sakkyndig vurdering og deretter vedtak sier. Også i intervju kommer det frem at dette er praksis, og at IOP-en skal inneholde konkrete mål.

Av den skriftlige dokumentasjonen ser vi gode eksempler på dette, både når det gjelder mål fra læreplan i fag på lavere trinn og når det gjelder spesifikke mål for eleven ut fra overordnet del. For elever som følger klassens plan, er dette i samsvar med vedtaket.

Vurdering:

Vi vurderer ut fra den samlede dokumentasjonen at Vadsø barneskoles innarbeidede praksis er at IOP-ene skal inneholde både beskrivelser av avvik fra ordinære læreplaner og hvilke mål elevene skal nå. Både i egenvurdering, intervjuer og i den skriftlige dokumentasjonen kommer dette tydelig frem. IOP-ene inneholder beskrivelser av avvik fra de ordinære læreplanene og hvilke konkrete mål elevene skal nå.

Vi har tidligere i denne rapporten konkludert med at vedtakene ikke oppfyller regelverket når det gjelder å angi konkret hvilke mål eleven skal jobbe mot når man skal avvike fra det ordinære, for eksempel angis avvik slik: «Kompetansemål etter x. trinn, noen kompetansemål fra y. trinn» for elev på y. trinn, uten at det fremgår konkret hva dette innebærer. I IOP-ene ser vi imidlertid at mål fra lavere trinn angis konkret.

I likhet med vår vurdering under forrige punkt, vurderer vi at IOP-en ikke bryter med vedtaket, selv om man i IOP-en er langt mer konkret enn i vedtaket. Det vil styrke elevenes rettssikkerhet når skolen fatter mer konkrete vedtak, slik vi har beskrevet tidligere, men vi vurderer ikke at manglene i vedtakene har ført til at også IOP-en blir for vag.

Vi vurderer at regelverket for hvordan IOP-en er utarbeidet oppfylt. IOP-ene inneholder beskrivelser av avvik fra de ordinære læreplanene og hvilke mål eleven skal nå. Beskrivelsene konkretiserer rettighetene gitt i enkeltvedtaket, uten å gi eleven nye eller andre rettigheter.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

4 Skolens ansvar for å gjennomføre og følge opp spesialundervisningen

4.1 Rettslige krav

Skolen skal gjennomføre spesialundervisningen i samsvar med vedtaket og IOP-en

Spesialundervisningen skal bli satt i gang fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket bestemmer, jf. opplæringsloven § 5-1.

Organiseringen, innholdet og omfanget av spesialundervisningen, skal være slik det er angitt i vedtaket, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5. Spesialundervisningstimer som har falt bort av andre grunner enn elevens eget fravær skal erstattes så langt det er pedagogisk forsvarlig, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5. Elever med spesialundervisning skal ha det samme totale timetallet som andre elever, med mindre vedtakene sier noe annet, jf. opplæringsloven § 5-1. Dere kan ikke endre organiseringen av, innholdet i eller omfanget av spesialundervisningen, uten at det foreligger et nytt vedtak og en ny IOP.

De som gjennomfører spesialundervisningen, må ha den kompetansen som loven eller vedtakene krever. Dersom assistenter eller andre ufaglærte skal bidra i gjennomføringen av spesialundervisningen, må de få nødvendig veiledning av en lærer som oppfyller kravene til kompetanse i faget, jf. opplæringsloven § 10-11.

Spesialundervisningen skal bli gjennomført slik at elevens beste blir ivaretatt, jf. barnekonvensjonen artikkel 3. Eleven må få tilpasset og tilstrekkelig informasjon, og anledning til å uttale seg, jf. barnekonvensjonen artikkel 12. Dere må vektlegge elevens synspunkter i samsvar med alder og modenhet.

Hvis perioden for den sakkyndige vurderingen er utløpt eller dere vurderer at elevens behov for spesialundervisning er endret, skal dere be om en ny sakkyndig vurdering fra PPT, jf. opplæringsloven § 5-3 første ledd.

Skolen skal samordne gjennomføringen av elevenes spesialundervisning med den ordinære opplæringen, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5. Tilsvarende må skolen gjennomføre spesialundervisningen og den ordinære opplæringen slik at den samlet dekker de individuelle opplæringsmålene, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

Skolen skal utarbeide en årsrapport for alle elever som får spesialundervisning

Dere skal hvert år utarbeide en skriftlig rapport for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Rapporten skal ta utgangspunkt i elevens IOP og vise hvilken opplæring eleven har fått. Dere skal vurdere utviklingen til eleven ut fra målene i IOP-en, enten eleven har hatt egne mål eller har hatt opplæring i målene i den ordinære læreplanen.

Dere skal snakke med eleven om hva som skal være innholdet i årsrapporten, jf. barnekonvensjonen artikkel 12. Dere må tilrettelegge samtalen slik at eleven ikke opplever samtalen som en byrde, og får mulighet til å uttrykke sitt syn.

Skolen skal sende årsrapporten til elever over 15 år, til foreldrene til elever under 18 år og til kommunen.

4.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

4.2.1 Skolen skal sette i gang spesialundervisning fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket bestemmer

Observasjoner:

I RefLex svarer samtlige ja på spørsmål om skolen setter i gang spesialundervisningen med en gang. Flere kommenterer særskilt at spesialundervisningen settes i gang fra vedtaksdatoen eller den dagen vedtaket bestemmer. Som vi kommenterte tidligere i denne rapporten, er vanligvis IOP-en ferdig innen fire uker etter vedtaksdato ihht. rutinen kommunen har.

I intervju sier skoleledelsen at spesialundervisningen settes i gang når enkeltvedtaket er gjort og IOP-en er på plass. Både ansatte og foreldre bekrefter dette. Dette gjelder særlig for elever som har hatt vedtak tidligere skoleår slik at skolen er kjent med elevens behov. Flere nevner at det som tar tid, er å få den sakkyndige vurderinga etter at eleven er henvist til PPT. Flere nevner også at manglende gjennomføring ikke er knyttet til oppstart, men heller til gjennomføring i løpet av skoleåret, når det blir fravær i personalet av ulike årsaker. Skoleledelsen sier at skolen har organisert undervisningen slik at lærertettheten i noen klasser styrkes slik at det er to lærere. Dette gjøres etter vurderinger knyttet til barn med behov for spesialundervisning eller tilpasset opplæring. Disse ressursene er på plass i klassen fra skolestart, og den ene læreren er dedikert til evt. spesialundervisning.

Vurdering:

Statsforvalteren vurderer at den samlede dokumentasjonen tyder på at skolen setter i gang spesialundervisning fra vedtaksdato eller den datoen vedtaket bestemmer. Vi har ikke fått opplysninger som tyder på at det tar unødvendig lang tid fra vedtaket foreligger til spesialundervisninga er i gang. I de tilfellene det tar lang tid, handler det om at skolen venter på den sakkyndige vurderinga for å kunne fatte vedtak. I vår vurdering legger vi særlig vekt på at de foresatte bekrefter at spesialundervisninga kommer i gang. Vi legger ikke avgjørende vekt på at IOP-en ved ett tilfelle i materialet avvek fra den rutinemessige saksbehandlingstiden. Vi finner det sannsynliggjort at skolen setter i gang spesialundervisningen fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket bestemmer.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

4.2.2 Skolen skal gi spesialundervisningen med en organisering og et innhold som er i samsvar med vedtakene

Statsforvalteren undersøker om det faglige innholdet i og organiseringen av spesialundervisningen, er slik det er angitt i skolens vedtak og i IOP-en, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

Observasjoner:

I egenvurderinga i RefLex svarer alle at organisering og innhold er i tråd med enkeltvedtakene.

Den skriftlige dokumentasjonen som inngår i tilsynet, inneholder to eksempler på timeplan for elev med spesialundervisning og klassens timeplan. Her fremgår fag og hvilke lærere som er involvert, men disse angir ikke innholdet i eller organisering av opplæringa.

I intervju med foresatte og elever kommer det frem, at organiseringen av spesialundervisningen tidligere har blitt opplevd som lite forutsigbart pga. stor utskifting av lærerne. Ved tilsynstidspunktet har dette bedret seg. Innholdet i opplæringa har flere foresatte ikke noe klart inntrykk av, men uttrykker samtidig at det virker som det fungerer. Barna deres trives på skolen selv om det ikke alltid går helt på skinner. Flere uttrykker at de gjerne skulle hatt hyppigere tilbakemeldinger sånn at det ble lettere å følge opp hjemme, for eksempel når det gjelder lekser eller andre forberedelser.

Lærerne sier i intervju, at IOP-en er styrende for hvordan opplæringa foregår, og at ny ukeplan lages annenhver uke. I klasser der det er to lærere, jobber de sammen og planlegger for klassen og for spesialundervisningen parallelt. Mye av det som står i IOP-en, er også det klassen gjør.

Vurdering:

Dokumentasjonen er ikke entydig på dette punktet, i og med at de foresatte ikke er sikre på hvordan dette foregår, men i vår vurdering legger vi vekt på at skolen har gode systemer rundt utformingen av IOP-en, slik vi redegjorde for tidligere i denne rapporten. Vi vurderer derfor at det er overveiende sannsynlig at skolen har god praksis også rundt innhold og organisering av spesialundervisningen.

Skolen uttrykker også både i egenvurderingen og i intervju, at IOP-en er styrende for arbeidet i klasserommet og at de gjennomfører spesialundervisningen i henhold til IOP-en. Vi legger avgjørende vekt på at skolen har gode IOP-er og at lærerne er samstemte om at de bruker IOP-ene aktivt, når vi konkluderer med at skolen gir spesialundervisningen med en organisering og et innhold som er i samsvar med vedtakene de fatter.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

4.2.3 Skolen skal gi spesialundervisning i det omfanget som er fastsatt i vedtakene

Statsforvalteren undersøker om timetallet er slik det er angitt i skolens vedtak og i IOP-en. Spesialundervisningstimer som har falt bort av andre grunner enn elevens eget fravær, skal erstattes så langt det er pedagogisk forsvarlig, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

Observasjoner:

I den skriftlige dokumentasjonen inngår dokumentet *Regnskap over timer brukt på enkeltvedtak for spesialundervisning etter opplæringsloven § 5-1*. Her skal kontaktlærer føre regnskap over timene

elever med enkeltvedtak får gjennomført. Vi har ikke mottatt eksempler på dette skjemaet i utfylt stand slik at vi kan vurdere hvordan dette brukes i praksis.

I egenvurderingen i RefLex er respondentene i all hovedsak positive på dette området. En svarer nei, men kommenterer at det jobbes med dette internt, og at skolen har rutiner for å føre regnskap for timer som faller bort. En annen sier: «Nei, ikke alltid, men i den grad det er mulig.» En kommenterer at ved fravær prøver de å tilpasse organiseringa i klassen og tilpasse oppgavene slik at de passer til eleven som har spesialundervisning. En annen sier at spesialundervisninga gjennomføres, men at ved fravær er det ikke alltid eleven har hatt lærer med kompetansen som er beskrevet i vedtaket.

I intervju bekreftes det som sies i RefLex. Lærerne sier at de vet at timer som går bort, skal tas igjen. Kontaktlærer har ansvaret for å registrere dette.

Ledelsen sier i intervju at lærerne skal føre regnskap med timer som faller bort, og at spesialundervisning skal prioriteres. De forteller at de prøver å flytte på folk for å dekke opp timene når den faste læreren er borte. Samtidig forteller de at det ikke alltid er mulig å få dette til pga. fravær i personalet.

I intervju med foresatte og elever kommer det frem at de ikke opplever å ha fått en tydelig plan for hvordan spesialundervisninga gjennomføres, og de får heller ikke informasjon om timene er gjennomført slik vedtaket sier. I et intervju omtales situasjonen som kaotisk tidligere i skoleåret, men bedre nå. Noen nevner også endringene i personalet som vanskelige.

Vurdering:

Vi opplever at skolen har en høy kollektiv bevissthet på at barnets beste skal være førende for praksisen, også når det gjelder gjennomføring av spesialundervisning. Videre ser vi at skolen har etablert et system for registrering av bortfall av timer, og lærerne kjenner til systemet og uttrykker at de bruker det. Vi vurderer derfor at skolen har rutiner som skal sikre at elever med spesialundervisning får oppfylt retten sin. En svakhet ved skolens praksis kan være utydelig kommunikasjon med hjemmet, men vi har ikke avdekket brudd på regelverket knyttet til dette.

Skolen uttrykker at det kan være vanskelig å få til det som står i vedtaket ved høyt fravær, men at de da prøver å tilpasse opplæringa innenfor klassen. Vi vurderer det dokumentert at skolen prøver å gjøre endringer til beste for elevene, særlig elever som har spesialundervisning.

Statsforvalteren vurderer at skolen har et tydelig fokus på at spesialundervisningen skal gjennomføres, også ved fravær, og at den har etablert rutiner som skal sikre at eleven får timer som faller bort, tilbake på et senere tidspunkt. Vi vurderer at skolen gir spesialundervisning i det omfanget vedtakene fastsetter.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

4.2.4 Skolen skal gi elever med spesialundervisning det samme totale timetallet som andre elever, med mindre vedtakene sier noe annet

Observasjoner:

Ingen av vedtakene som inngår i tilsynet angir et timetall som avviker fra det ordinære. I intervju med foresatte og elever kommer det ikke frem opplysninger som tyder på at dette er praksis heller.

I egenvurderingen i RefLex svarer alle positivt på spørsmål om dette, og i intervju kommer det frem at man ved skolen har hatt et økt fokus på at elevene som får spesialundervisning, skal ha samme antall timer i det enkelte faget som de andre. I tillegg har eleven det meste av tiden samme fag og tema som resten av klassen, selv om organiseringen kan være annerledes. I intervju kommer det frem, at kontaktlærer skal registrere det dersom eleven tas ut av ett fag for å ha opplæring i et annet, slik at disse timene kan tas igjen.

Vurdering:

Basert på den samlede dokumentasjonen vurderer vi at elever med spesialundervisning har det samme totale timetallet som andre elever ved Vadsø barneskole. Vi finner ikke eksempler i den skriftlige dokumentasjonen på avvik, og disse opplysningene bekreftes også i intervju.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

4.2.5 De som gir spesialundervisning, skal ha den kompetansen som loven eller vedtakene krever

Observasjoner:

Av vedtakene som inngår i dokumentasjonen ser vi at kompetanse som angis, omfatter både spesiell kompetanse som spesialpedagog med tegnspråk- og ASK-kompetanse, og logoped, men også lærer eller fagarbeider.

I egenvurdering i RefLex svarer respondentene overveiende positivt, men kommenterer at det ved fravær kan være enkelttimer hvor det ikke er mulig å skaffe lærer med aktuell kompetanse.

Skoleledelsen sier i intervju at man prioriterer lærer til spesialundervisning, men at personalkabalen ved fravær gjør at det ikke alltid lar seg gjøre. Det skjer at assistenter gjennomfører spesialundervisning selv om vedtaket angir lærerkompetanse. Foresatte sier i intervju at de har inntrykk av at de som gjennomfører spesialundervisninga har riktig kompetanse. De gir også eksempler på at spesialundervisning gjennomføres i praksis med logoped og spesialpedagog.

Vurdering:

Vi vurderer den samlede dokumentasjonen slik, at skolen normalt disponerer personell med kompetansen som er angitt i vedtakene, og at skolen bestreber seg på å sette inn personell med

riktig kompetanse i spesialundervisningen ved fravær. Gjennom året kan det likevel skje at spesialundervisning gjennomføres av andre når fravær i personalet tilsier det. Vi vurderer at dette er svingninger innenfor det normale, og at skolen gjør det den kan for at spesialundervisningen gjennomføres av personell med riktig kompetanse.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

4.2.6 Skolen skal sørge for at assistenter og andre ansatte som bidrar i gjennomføringen av spesialundervisning, får nødvendig veiledning av kompetente lærere

Observasjoner:

I egenvurderingen i RefLex er respondentene delt i svarene sine. Noen kommenterer at det foregår ukentlig veiledning og at det er laget en plan for dette, mens andre svarer nei, og kommenterer at det ikke er gode nok rutiner for samarbeidstid som kan ivareta dette, eller at de som ufaglært lærer ikke får veiledning.

I intervju med assistenter og lærere kommer det frem at det ikke i alle tilfeller er satt av tid til samarbeid mellom lærer og assistent, og at det kan være vanskelig å få delt informasjon etter møter. Det oppleves personavhengig hvordan samarbeidet mellom lærer og assistent foregår, og det er ikke satt av faste møtepunkter eller på annen måte i system. Veiledning av lærer er ikke timeplanfestet, og assistenter som er tilknyttet SFO, får heller ikke vært med på felles samarbeidstid. Skoleledelsen bekrefter også dette. Veiledning lar seg gjennomføre i enkelte tilfeller, men det er ikke avsatt tid i arbeidsplanen slik at dette gjøres systematisk.

Den skriftlige dokumentasjonen inneholder ikke opplysninger om hvordan dette er planlagt eller gjennomført.

Vurdering:

Opplysningene som kommer frem i tilsynet, tyder på at ikke alle assistenter eller andre ansatte som deltar i spesialundervisningen, får veiledning av lærere eller har et systematisk samarbeid om opplæringa med lærer. Om dette kan skje, avhenger av personene som er involvert eller av den timeplanen man har fått akkurat dette året. Vi finner det ikke dokumentert at skolen sørger for at *alle* involverte assistenter og andre ansatte, får nødvendig veiledning.

Konklusjon:

Lovkravet er ikke oppfylt.

4.2.7 Skolen skal gjennomføre spesialundervisningen slik at barnets beste er ivaretatt

Statsforvalteren undersøker om spesialundervisningen gjennomføres på en slik måte at barnets beste, for hver enkelt elev blir ivaretatt, jf. FNs barnekonvensjon artikkel 3. For å oppnå dette må barnet høres om sitt syn på gjennomføringen, jf. barnekonvensjonen artikkel 12.

Observasjoner:

I egenvurderingen i RefLex svarer alle respondentene positivt på dette, og flere nevner «barnets beste-samtalen». Den skriftlige dokumentasjonen viser at skolen benytter Statped's samtaleverktøy «Slik vil jeg ha det». Dette fremgår også av enkeltvedtak og IOP-ene som inngår i tilsynet.

I intervju sier respondentene, at barnets beste-samtalene gjennomføres systematisk. Samtaleverktøyet har vært brukt det siste året. Resultatene fra disse samtalene brukes aktivt. Temaet har også vært tatt opp av ledelsen på torsdagsmøter. Videre forteller de at de gjør vurderinger av barnets beste i det daglige, for eksempel ved å jobbe intensivt ute av klasserommet med oppgaver, men samtidig ikke for lenge for å kunne ivareta hensynet til inkludering, legge til rette for at elever får uttrykke sin mening. I intervju kommer det også frem eksempler der barnets beste ikke har vært førende. Dette er knyttet til valg av vikar når lærer er borte, og der resultatet ikke har blitt tilfredsstillende. Fravær er utfordrende, sies det.

Vurdering:

Statsforvalteren vurderer at det er høy bevissthet rundt barnets beste-vurderinger, og at skolen har rutiner som ser ut til å følges, og bruker samme verktøy i samtalene med elevene. Selv om lærerne snakker om individuell tilrettelegging og vurderinger som gjøres underveis, ser vi likevel at det skjer i et system som følges opp av ledelsen i fellestiden til lærerne.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

4.2.8 Skolen skal be PPT om nye sakkyndige vurderinger dersom elevenes behov endrer seg

Observasjoner:

I egenvurderingen i RefLex svarer alle positivt på dette punktet. I intervju sier ledelsen at de ber om ny sakkyndig vurdering når behovene endrer seg, men at saksbehandlingstiden hos PPT er lang. Skolen har elever som ikke har fått sakkyndig vurdering på hele skoleåret.

Av dokumentet *Rutiner knyttet til spesialundervisning Opplæringsloven § 5, Vadsø kommune 2019*, går det frem at skolen innen 15. februar hvert år skal vurdere om det er behov for å videreføre spesialundervisningen etter at den sakkyndige vurderingen er utløpt, og at skolen i samråd med foresatte sender ny søknad sammen med pedagogisk rapport til PPT. I malen for årsrapport er dette et eget punkt. I eksemplene på årsrapporter som inngår i tilsynet, er det svart bekreftende på at det er nødvendig med en ny henvisning til PPT i alle tre tilfeller.

Vurdering:

Basert på den samlede dokumentasjonen vurderer vi at skolen har et system for å evaluere, vurdere behov og sende ny henvisning til PPT der det er behov for det. Skolen ber også PPT om nye sakkyndige vurderinger dersom elevenes behov endrer seg.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

4.2.9 Skolen skal samordne elevens spesialundervisning med den ordinære opplæringen

Observasjoner:

I egenvurderingen i RefLex svarer respondentene overveiende positivt, og de som svarer nei, begrunner svaret sitt med at det avhenger av elevens forutsetninger og behov. Flere kommenterer at elever med spesialundervisning holder på med samme tema og fag som klassen, men med egne mål i henhold til IOP-en.

Av den skriftlige dokumentasjonen fremgår det i mal for IOP at innholdet i IOP skal være utformet i samsvar med enkeltvedtaket og klassens planer. Planer for klassen inngår ikke i dokumentasjonen i tilsynet. I IOP-ene ser vi flere eksempler på at spesialundervisninga skal organiseres slik at eleven starter i klassen, for deretter å trekke seg ut når det er hensiktsmessig.

I intervju kommer det frem at skolen organiserer undervisningen slik at lærertettheten i noen klasser styrkes, slik at det er to lærere. Den ene har da hovedansvaret for spesialundervisningen, sier respondentene, men det er ikke alltid dette kan gjennomføres. Videre kommer det frem i intervju at det kan være litt tilfeldig om spesialundervisninga samkjøres med klassens plan. Skolens ledelse sier at de ikke har hatt kapasitet til å følge opp direkte om slik samordning skjer, men det er lagt føringer for samarbeidstiden slik at enkeltelever skal diskuteres til gitt tid.

Vurdering:

Statsforvalteren vurderer at skolen har gjort gode grep for å sikre samordning: mal for IOP nevner det, tolærersystemet skal gjøre det mulig å organisere opplæringa mest mulig innenfor klassens ramme, og timeplanen for elever med spesialundervisning samsvarer i hovedsak med klassens plan. Alt dette er med på å bidra til at spesialundervisninga samordnes med den ordinære opplæringa. Skolen har også avsatt tid i lærernes samarbeidstid som skal brukes for å planlegge og vurdere opplæringa til enkeltelever. Vi opplever også høy bevissthet på skolen når det gjelder arbeidet for inkludering og vurderer også dette som et tegn på at spesialundervisningen samordnes med ordinær opplæring. Selv om noen respondenter mener at dette kanskje ikke blir gjort helt systematisk, og ledelsen melder om manglende kapasitet til å følge det opp, vurderer vi likevel at skolens praksis oppfyller regelverket når det gjelder samordning av elevenes spesialundervisning med den ordinære opplæringen.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

4.2.10 Skolen skal gjennomføre spesialundervisningen og den ordinære opplæringen slik at den samlet dekker opplæringen i de individuelle opplæringsmålene

Statsforvalteren undersøker om skolen planlegger og tilpasser opplæringen underveis, slik at den samlet dekker de individuelle opplæringsmålene i IOP-en, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

Observasjoner:

I egenvurderingen i RefLex svarer respondentene positivt, men en kommenterer at det kan være varierende praksis og at IOP-en kunne vært brukt enda mer som arbeidsdokument.

I intervju kommer det frem at dette har vært tema i felles møtetid, og at kontaktlærer har ansvaret for å holde tak i dette. Skolen gjennomfører også møter der elevens IOP er tema, der de som skal bidra i opplæringa deltar. Spes.ped.teamet bidrar og her.

Slik vi redegjorde for under forrige punkt, har ledelsen også lagt føringer for hvordan lærernes samarbeidstid skal benyttes, slik at samordning mellom spesialundervisning og ordinær opplæring ivaretas, men i intervju med assistenter og lærere kommer det frem at ikke alle har en arbeidsplan der det er satt av tid til samarbeid mellom lærer og assistent, slik vi redegjorde for tidligere i denne rapporten.

Av den skriftlige dokumentasjonen ser vi, slik vi har redegjort for tidligere, gode eksempler på konkrete mål i IOP-en, både når det gjelder mål fra læreplan i fag på lavere trinn og når det gjelder spesifikke mål for eleven ut fra overordnet del. Videre sier respondentene i intervju at de som regel er to lærere, og at spesialundervisning og ordinær opplæring foregår parallelt, ofte i samme rom.

Vurdering:

Vi vurderer funnene i tilsynet slik, at i de tilfellene der det er lærere som skal samarbeide om gjennomføringen, har skolen i stor grad sikret samarbeidstid, men i de tilfellene spesialundervisningen ivaretas av andre, er det ikke alltid sikret tid til samarbeid og informasjonsdeling. Noen sier at det er personavhengig hvordan samarbeidet mellom lærer og assistent foregår, og det er ikke satt av faste møtepunkter eller på annen måte i system. Ut fra dette vurderer vi, at systemet rundt en kontinuerlig tilpassing av opplæringa ikke er tydelig nok. Skolen må sette i system involvering av alt personell rundt eleven, slik at det ikke er opp til den enkelte lærer eller assistent hvordan evaluering og tilpassing foregår underveis i opplæringsåret.

Konklusjon:

Lovkravet er ikke oppfylt.

4.2.11 Skolen skal utarbeide en årsrapport for elever som får spesialundervisning

Vi undersøker om skolen rutinemessig utarbeider årsrapport, og om årsrapportene tydelig vurderer måloppnåelse og ikke bare evaluerer hva som er gjort. Vi undersøker også om skolen har gitt elevene mulighet til å uttale seg.

Observasjoner:

I RefLex svarer alle bekreftende på at årsrapport utarbeides. Dokumentet *Rutiner knyttet til spesialundervisning Opplæringsloven § 5, Vadsø kommune 2019* omtaler dette i form av en sjekkliste, hvor det fremgår hvordan måloppnåelse skal vurderes, hvilke endringer som kan vurderes når det gjelder tiltak, metode, materiell, organisering og lærerkrefter (s. 42-43), og til slutt hvordan elevens totale behov er ivaretatt. Rutinen inneholder også en mal for årsrapport.

I dokumentasjonen vi har fått, inngår tre årsrapporter. To av dem er ikke datert, den tredje er datert i mai. Innholdet i de to uten dato tyder på at årsrapporten er utarbeidet i slutten av opplæringsåret og dermed til riktig tid. Kommunens mal er brukt i alle tre tilfeller. Til malen følger det en veiledning til innholdet i årsrapporten. Her presiseres det at det er elevens utvikling som skal vurderes målt mot målene i IOP-en. I malen inngår punktene: «Hvordan og når har eleven fått medvirke/er blitt hørt gjennom skoleåret?» og «Eleven skal høres jevnlig gjennom hele skoleåret.» I de utfylte årsrapportene går det frem at alle elevene har deltatt i «Barnets beste»-samtale, og i RefLex svarer flere at disse samtalenes tilpasses elevenes alder og forutsetninger.

I intervju bekrefter alle fra skolen at årsrapporten blir utarbeidet, og alle foresatte bekrefter å ha mottatt årsrapport. Det går videre frem at det er kontaktlærer og spesialundervisningslærerne som skriver årsrapporten. Elevene er vanligvis ikke med på en systematisk gjennomgang av rapporten, men blir hørt underveis i året. Skolen bruker Statped's *Sånn vil jeg ha det* som samtaleverktøy, i det som omtales av flere som «Barnets beste»-samtale.

Skoleledelsen oppgir i intervju at rektor leser alle årsrapporter etter at de først har blitt gjennomgått av spes.ped.teamet.

Vurdering:

Alle de tre årsrapportene inneholder vurderinger av elevens måloppnåelse, hvilke endringer som bør gjøres for neste skoleår og om det er behov for en ny henvisning til PPT. Videre tyder alle årsrapportene på at elevene har hatt muligheten til å uttale seg både underveis, men også gjennom systematiske samtaler. Dette blir også bekreftet i intervjuene. Rektor leser alle rapporter og spes.ped.teamet bidrar i kvalitetssikringen. Vi vurderer ut fra den samlede dokumentasjonen at skolen har et system for årsrapportering som blir fulgt av lærerne, og fulgt opp av ledelsen.

Vi vurderer at skolen utarbeider årsrapport for elever som får spesialundervisning. Denne inneholder vurderinger av elevenes måloppnåelse og hvilke endringer som bør gjøres for neste skoleår. Elevene blir hørt på ulike måter både underveis og i systematiske samtaler med samtaleverktøy.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

4.2.12 Skolen skal sende årsrapportene til elever over 15 år, foreldrene og kommunen

Observasjoner:

Av malen som brukes for årsrapport, fremgår det at kopi av årsrapporten skal sendes til eleven selv (over 15 år), foresatte og PPT. Malen er brukt i årsrapportene som inngår i tilsynet.

I RefLex svarer alle bekreftende på at dette skjer, og flere nevner at det er PPT som er mottaker av kommunens eksemplar. Foresatte bekrefter i intervju at de har fått årsrapport tilsendt. Skolen har ingen elever over 15 år.

Vurdering:

Vi vurderer det sannsynliggjort at skolen har et system som følges, for dette arbeidet, og at skolen sender årsrapporter hvert år til foreldrene og til kommunen ved PPT.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

5 Utarbeide sakkyndig vurdering

5.1 Rettslige krav

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) skal utarbeide en sakkyndig vurdering for eleven så snart som mulig etter at henvisningen er mottatt, jf. opplæringsloven § 5-3, jf. forvaltningsloven § 11a.

Saken skal være tilstrekkelig opplyst

PPT skal innhente uttalelser fra eleven og foreldrene når de utreder og vurderer behovet for spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-4 tredje ledd og barnekonvensjonen artikkel 12. Den sakkyndige vurderingen skal vise hvordan PPT har vektlagt synspunktene deres.

På bakgrunn av informasjonen og materialet som kommer fra skolen, må PPT vurdere om det er nødvendig å innhente flere opplysninger, og om de skal gjøre egne undersøkelser, jf. opplæringsloven § 5-3 og forvaltningsloven § 17. Innhenting av informasjon kan omfatte både forhold knyttet til den enkelte eleven og opplæringssituasjonen. PPT må samarbeide med skolen i forbindelse med dette.

Når det gjelder elever ved friskoler som skal drive opplæringen etter en alternativ pedagogikk eller en annen læreplan enn LK06 eller LK20, må PPT sette seg inn i hvordan pedagogikken eller læreplanen påvirker opplæringen.

Den sakkyndige vurderingen skal gjøre rede for elevens behov og anbefale et forsvarlig opplæringstilbud

Det fremgår av opplæringsloven § 5-3 andre ledd at den sakkyndige vurderingen fra PPT skal

- gjøre rede for hvilket utbytte eleven får av den ordinære opplæringen
- gjøre rede for elevens lærevansker, og andre særlige forhold som er viktige for opplæringen
- gjøre rede for hvilke muligheter eleven har innenfor den ordinære opplæringen
- gi en anbefaling om hvordan skolen kan tilpasse den ordinære opplæringen for eleven
- gjøre rede for og anbefale hva som er elevens realistiske opplæringsmål

Den sakkyndige vurderingen skal ifølge opplæringsloven § 5-3 andre ledd gjøre rede for og gi en anbefaling om hvilken opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud, det vil si å

- anbefale hvor mange timer spesialundervisning eleven bør ha i de aktuelle fagene
- anbefale hvordan skolen bør organisere spesialundervisningen
- anbefale eventuelle andre tilpasninger eleven trenger for å få et forsvarlig opplæringstilbud

Når PPT anbefaler et forsvarlig opplæringstilbud for eleven, må det fremgå av den sakkyndige vurderingen at PPT har tatt hensyn til hva som er til elevens beste, jf. barnekonvensjonen artikkel 3. Barnets beste er en rettighet, et generelt prinsipp og en saksbehandlingsregel. Alle offentlige organer må ivareta dette i saker som gjelder barn. Dere må avveie barnets beste mot eventuelle motstridende hensyn. Barnets beste er et tungtveiende hensyn, og det skal mye til for å sette det til side. Dere må vurdere fra sak til sak hvilke momenter som er aktuelle i vurderingen av barnets beste, og hvor stor vekt de enkelte momentene skal ha i vurderingen. Barnets eget syn skal også tillegges behørig vekt i samsvar med alder og modenhet.

5.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Vi har mottatt 16 sakkyndige vurderinger for elever på Vadsø barneskole og 2 fra Vadsø ungdomsskole. Sammen med egenrevisninger i RefLex og intervju ligger disse til grunn for våre observasjoner og vurderinger.

5.2.1 PPT skal utarbeide sakkyndige vurderinger snarest mulig i de tilfellene opplæringsloven krever det

Sakkyndig vurdering skal utarbeides så snart som mulig etter at henvisningen er mottatt.

Opplæringsloven setter ingen eksplisitte tidsfrister for PPT sin behandling av saker, men det må skje innen rimelig tid. Saksbehandlingen skal være forsvarlig, og må suppleres av forvaltningslovens regler. Disse gjelder for hele prosessen, fra skolen starter vurderingen av om eleven har behov for spesialundervisning til enkeltvedtaket er fattet. I vurderingen av hva som er for lang saksbehandlingstid, vil elevens behov for å få avklart sine behov og rettigheter så raskt som mulig, føre til at f.eks. en total saksbehandlingstid på over tre måneder kan være for lang tid.⁵

⁵ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/spesialpedagogikk/spesialundervisning/Spesialundervisning/Fase-3/6.5/>

Observasjoner:

I den oversendte dokumentasjon ser vi at saksbehandlingstiden varierer. Det kan ta 2-10 måneder fra PPT har mottatt en henvisning, til den sakkyndige vurderingen foreligger. I RefLex og intervju opplyser PPT at lang saksbehandlingstid kommer av mangelfulle henvisninger, og at saksbehandlingstiden avhenger av hvor fort de mottar nødvendig dokumentasjon i saken.

Vurdering:

Kravet om at saken skal behandles «innen rimelig tid» innebærer blant annet at PPT eller skoleeier ikke kan innføre ventelister for utredning av elevens behov for spesialundervisning. En venteliste strider mot elevens rett til spesialundervisning. Ut fra sakens dokumenter kan vi ikke sannsynliggjøre at PPT er innenfor lovkravet når det gjelder å utarbeide sakkyndig vurdering så snart som mulig.

Konklusjon:

Lovkravet er ikke oppfylt.

5.2.2 Elevene skal få gi uttrykk for sin mening når PPT utreder og vurderer behovet for spesialundervisning

Elevens rett til å bli hørt følger av opplæringsloven § 5-4 tredje ledd og barnekonvensjonen art 12.

Vi undersøker om PPT har praksis for å hente inn synspunkter fra elevene når de utreder og vurderer behovet for spesialundervisning. Vi må undersøke om PPT tilrettelegger samtalen slik at eleven får en reell mulighet til å uttrykke sitt syn på saken.

PPT bør ha samtaler med eleven for å få relevante opplysninger om elevens situasjon, og for å få deres syn på hvordan opplæringen bør legges opp. Å møte eleven og få et inntrykk av ham/henne er viktig for utredningen og tilrådingen. Hvis PPT ikke har hatt kontakt med eleven, kan det stilles spørsmål om utredningen er faglig god nok.

Observasjoner:

I Vadsø kommunes rutinebeskrivelse knyttet til spesialundervisning, står det at barnets stemme skal komme tydelig frem i vurderingen. I RefLex og intervju opplyste PP-tjenesten at de snakker med elevene, når de gjennomfører tester, observasjoner eller når det er naturlig i andre settinger.

De sakkyndige vurderingene som inngår i tilsynet, inneholder ikke informasjon om når samtaler med eleven er gjennomført eller hva som er kommet frem i evt. samtaler.

I intervju kommer det frem at elevenes synspunkter ikke alltid blir innhentet. Dette kan komme av store kommunikasjonsvansker og at det kan være vanskelig å få frem hva de ønsker. Da tar PPT utgangspunkt i foreldrenes syn, egne observasjoner i klassen, hva eleven liker. Slik prøver man å få frem barnets stemme gjennom ulike kanaler.

Vurdering:

Ingen av de tilsendte sakkyndige vurderingene beskriver hvordan elevens synspunkter er kommet frem eller hvordan disse er brukt som ett av grunnlagene for PPT sin tilråding. Vi kan

heller ikke ellers se at elevens mening blir nevnt i de tilsendte sakkyndige vurderingene. Vi vurderer derfor at elevene ikke alltid får gi uttrykk for sin mening når PPT utreder og vurderer behovet for spesialundervisning.

Konklusjon:

Lovkravet er ikke oppfylt.

5.2.3 Foreldrene skal få uttale seg når PPT utreder og vurderer behovet for spesialundervisning

Vi undersøke om PPT har praksis for å hente inn synspunkter fra foreldrene, når de utreder og vurderer behovet for spesialundervisning.

Observasjoner:

I RefLex svarer de ansatte at PP-tjenesten gjennomfører oppstartsmøter, og at foreldre i tillegg får anledning til å komme med kommentarer før sakkyndig vurdering ferdigstilles. I tillegg gjennomføres det samtaler pr. telefon og møter ved behov. I intervju svarer de PPT-ansatte at de alltid lar foreldrene uttale seg.

I de tilsendte sakkyndige vurderingene, er samtaler med foreldrene ikke nevnt som en av flere grunnlag for vurderingen av behovet eleven har for spesialundervisning.

Vurdering:

Foreldrenes synspunkter kommer ikke tydelig frem av de sakkyndige vurderingene vi har fått tilsendt. Vi ser dermed ikke hvordan foreldrenes meninger er vurdert eller vektlagt når PPT utreder og vurderer behovet for spesialundervisning. Vi kan derfor se at det er sannsynliggjort at PPT i sin praksis oppfyller kravet til å gi foreldrene muligheten til å uttale seg.

Konklusjon:

Lovkravet er ikke oppfylt

5.2.4 PPT skal legge vekt på synspunktene til elever under 15 år i samsvar med elevens alder og modenhet og stor vekt på synspunktene til elever over 15 år og foreldrene til elever under 18 år, når de vurderer og anbefaler tilbud om spesialundervisning

Observasjoner:

Slik vi redegjorde for ovenfor, inneholder ikke de sakkyndige vurderingene som inngår i tilsynet, informasjon om når samtaler med eleven er gjennomført eller hva som er kommet frem i evt. samtaler. De inneholder heller ikke informasjon om hvordan elevens synspunkter er innhentet eller hva som er kommet frem.

Vurdering:

I de sakkyndige vurderingene vi har fått tilsendt, fremkommer altså ikke elevens synspunkter på faglig mestring og utfordringer, og hva eleven selv tenker vil være hensiktsmessig av organisering, innhold og antall timer spesialundervisning. De sakkyndige vurderingene nevner

heller ikke at det er foretatt samtaler med elevene om dette, eller om synspunktene til eleven er kommet frem på andre måter.

Vi kan derfor ikke se at elevens stemme er synliggjort i de sakkyndige vurderingene vi har fått tilsendt, og det fremkommer ikke i PPT sine vurderinger hvilken vekt PPT har lagt på elevens synspunkter.

Konklusjon:

Lovkravet er ikke oppfylt.

5.2.5 PPT skal opplyse sakene så godt som mulig før de utarbeider sakkyndige vurderinger

Vi undersøker om PPT har foretatt en helhetlig utredning av eleven der dere ser på forhold knyttet til både eleven og opplæringssituasjonen. På bakgrunn av informasjonen og materialet som kommer fra skolen, må dere vurdere om dere må innhente flere opplysninger, og om dere må gjøre egne undersøkelser. Dere må bruke ulike kilder og metoder i arbeidet med å utrede elever. Dere har plikt til å innhente alle opplysninger som trengs før dere gjør den sakkyndige vurderingen.

Innhenting av informasjon må omfatte både forhold knyttet til den enkelte eleven og opplæringssituasjonen. Dette krever et samarbeid med skolen og PPT skal innhente uttalelser fra eleven og foreldrene når de utreder og vurderer behovet for spesialundervisning, og den sakkyndige vurderingen skal vise hvordan PPT har vektlagt synspunktene deres.

Observasjoner:

I egenvurderingen i RefLex sier ansatte at de alltid vurderer om det skal hentes inn flere opplysninger og hvilke instanser de må innhente hjelp fra.

I intervju kommer det frem at rutinen er å ha en forsamtale med skole og foreldre hvor PPT etterspør mer informasjon. Deretter gjennomføres et oppstartsmøte. Ut fra dette legger PPT en plan for hva de trenger for å løse saken: kartlegging, testing, samtaler, innhente informasjon fra andre instanser osv.

Av de sakkyndige vurderingene går det frem at PPT gjør egne undersøkelser i form av observasjoner, kartlegging, testing, og at det innhentes informasjon fra andre etater for å opplyse saken. Vi kan derimot ikke finne igjen elevens eller foreldrenes synspunkter i de sakkyndige vurderingene.

Vurdering:

Gjennom intervjuer og dokumenter i saken, får vi inntrykk av at PPT har god kjennskap til skolen og forhold ved læringsmiljøet, tilegnet gjennom deltakelse i møter, gjennom observasjoner og pedagogiskrapport. Dette kommer også frem i de sakkyndige vurderingene. Vi vurderer også at PPT har gode rutiner for systematisk å innhente informasjon gjennom egne undersøkelser når det gjelder kartlegging og observasjon.

Elevens stemme er i liten grad synlig i de oversendte sakkyndige vurderingene. PPT har informert oss om at de samtaler med elevene i test- og kartleggingssituasjoner, men når elevstemmen ikke

vises i de sakkyndige vurderingene, viser de naturlig nok heller ikke hvordan PPT har vektlagt synspunktene til elevene, slik opplæringsloven § 5-4 tredje ledd og barnekonvensjonen artikkel 12 krever. Vi kan dermed ikke sannsynliggjøre at PPT opplyser saken tilstrekkelig.

Konklusjon:

Lovkravet er ikke oppfylt.

5.2.6 De sakkyndige vurderingene skal inneholde en redegjørelse for hvilket utbytte elevene har av den ordinære opplæringen, elevenes lærevansker og andre særlige forhold av betydning for opplæringen og hvilke muligheter eleven har innenfor ordinær opplæring, og skal gi en anbefaling om elevenes muligheter i ordinær opplæring

Vi undersøker om dere gjør rede for hvilket utbytte eleven får av opplæringen, sett i forhold til den kompetansen dere forventer at eleven skal ha etter lærerplanene. Dette gjelder både den kompetansen som kommer frem av den generelle delen av lærerplanen skolen skal følge, og den kompetansen som er uttrykt gjennom kompetansemålene i lærerplanene for fagene. For å kunne gjøre rede for elevens utbytte av den ordinære opplæringen, må dere vite hvilke lærerplaner eleven skal følge, og hva som er innholdet i lærerplanene.

Videre undersøker vi om dere gjør rede for elevens lærevansker, og andre særlige forhold som er viktige for opplæringen, hvilke muligheter eleven har innenfor den ordinære opplæringen og om dere gir anbefaling om hvordan skolen kan tilpasse den ordinære opplæringen for eleven

Observasjoner:

I RefLex skriver PPT at de tar utgangspunkt i egne undersøkelser og informasjon fra skolen, foreldre og eleven selv, samt LK20. I intervju bekrefter PPT at de gjør dette, men at dette kan være et vanskelig punkt å vurdere.

I de sakkyndige vurderingene vi har mottatt, ser vi at elevens utbytte av den ordinære opplæringen beskrives og vurderes under et eget punkt. De sakkyndige vurderingene viser til informasjon hentet fra skolen, eksterne fagmiljø og egne undersøkelser. Det henvises til elevens behov for hjelpemidler og tilrettelegging i hverdagen, samt elevens mulighet for å nå kompetansemålene for sitt trinn.

Elevenes lærevansker og andre særlige forhold som er viktige for opplæringen, kommer også frem, og både sterke og svake sider hos eleven beskrives. Det vises i flere av de sakkyndige vurderinger til diagnoser, andre områder eleven har vansker på, samt at det kommer frem hva som er elevens læringspotensial og utviklingsmuligheter. De sakkyndige vurderingene tar stilling til hvilken tilrettelegging eleven har behov for og om det kan gjøres innenfor den ordinære opplæringen.

I RefLex bekrefter alle at de redegjør for elevens muligheter innenfor ordinær opplæring, og i intervju blir det opplyst at alle de fem vilkårene⁶ til sakkyndig vurdering vurderes. Dette kommer

⁶ Opplæringsloven § 5-3 andre ledd

også frem av malen for sakkyndig vurdering. I de sakkyndige vurderingene redegjøres det for elevens muligheter under punktet om elevens utbytte av den ordinære opplæringen.

Vurdering:

Vi vurderer at de sakkyndige vurderingene som inngår i tilsynet, gir en redegjørelse for elevens utbytte av opplæringen. PPT vurderer om eleven har utbytte av den ordinære opplæringen, beskriver hvordan eleven kan ha utbytte av den ordinære opplæringen og hva skolen må gjøre for å tilpasse opplæringen for gjeldende elev.

Vi vurderer videre at de sakkyndige vurderingene konkretiserer hva skolen skal gjøre for at eleven skal kunne følge ordinær opplæring. Vi ser i noen av de sakkyndige vurderingene at PPT beskriver hvordan skolen skal variere bruk av metoder. Det fremkommer også konkrete anbefalinger til bruk av digitale hjelpemidler. De sakkyndige vurderingene beskriver og kommer med anbefalinger om innholdet i opplæringen, organisering, tilpasninger av opplæringen og hvordan eleven kan følges opp innenfor den ordinære opplæringen.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

5.2.7 De sakkyndige vurderingene skal inneholde en redegjørelse for og anbefaling om hvilke opplæringsmål som er realistiske for elevene

Vi undersøker om PPT gjør rede for hvilke opplæringsmål det er realistisk for eleven å jobbe etter i de ulike fagene. På bakgrunn av redegjørelsen skal dere anbefale hva som skal være realistiske opplæringsmål.

Observasjoner:

I RefLex kommer det frem at PPT gjør rede for og anbefaler hva som er elevens realistiske opplæringsmål i de sakkyndige vurderingene. En skriver at dette punktet er vanskeligere å svare på, og at de kan bli flinkere å involvere foreldrene. En annen skriver at det gjøres vurderinger opp mot de kartlegginger, observasjoner og samtaler en har hatt av hva som kan være realistiske opplæringsmål for de enkelte elevene, samt det som skolen har beskrevet i henvisningen og pedagogisk rapport, gjennom samtale med skole/lærere/spesialpedagog og gjennom det som er observert på skolen.

I intervju bekreftes dette, men også her kommer det frem at dette kan være et vanskelig punkt å vurdere. Her tar man utgangspunkt i samarbeidet med skolen, foreldrene, forutsetninger ved eleven, diagnose, forskning, hvilken kompetanse læreren har og forutsetninger ved klassen.

I de sakkyndige vurderingene som inngår i tilsynet, finner vi flere eksempler på at konkrete mål for opplæringa ikke kommer klart frem.

Vurdering:

Den sakkyndige vurderingen skal gjøre rede for og anbefale hva som er realistiske opplæringsmål for eleven å jobbe mot i ulike fag. Det er bare nødvendig å gjøre denne vurderingen i de fagene

eleven ikke får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Det er læreplanverket og kompetansemålene som skal ligge til grunn.

En gjennomgang viser at de sakkyndige vurderingene er sprikende på dette punktet. Dersom eleven antas å kunne nå de samme målene som de øvrige elevene på trinnet er det tilstrekkelig å skrive at det er realistisk at eleven kan nå kompetansemålene for trinnet i de fagene det anbefales spesialundervisning i. Dersom det skal være avvik fra kompetansemålene (altså hente mål fra lavere trinn, redusere antall mål, omformulere mål) må det komme tydelig frem i sakkyndige vurdering. PPT må skrive hvorfor eleven skal ha avvik, og redegjøre for hvilke mål eleven istedenfor skal jobbe mot.

Vår vurdering er at de sakkyndige vurderingene ikke gir en tydelig anbefaling om hvilke kompetansemål som er realistisk for eleven. I noen av de sakkyndige vurderingene fremstår det som utydelig med hensyn til hva PPT vurderer som realistisk for eleven å oppnå – sett i henhold til målene som lærerplanene angir.

I flere av de sakkyndige vurderingene slår også PPT fast at eleven ikke vil kunne følge trinnets kompetansemål, uten nærmere begrunnelse for hvilke mål i lærerplanen PPT mener eleven ikke kan nå. Dette er ikke i tråd med regelverket.

Konklusjon:

Lovkravet er ikke oppfylt.

5.2.8 De sakkyndige vurderingene skal inneholde en redegjørelse for og en anbefaling om hvilken opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud

For å vurdere hvilken opplæring som vil være forsvarlig for eleven, skal PPT:

- Anbefale hvor mange timer spesialundervisning eleven skal ha
- Hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen
- Hvilken kompetanse de som skal gjennomføre spesialundervisningen skal ha
- Vurdere hensynet til barnets beste

Observasjoner:

I RefLex svarer alle at det i de sakkyndige vurderingene anbefales hvor mange timer spesialundervisning eleven bør ha i de aktuelle fagene. «Vi beskriver om det er enetimer, gruppe eller annet.» Videre kommer det frem at det kan være utfordrende å angi organisering da enkelte elever har behov for at dagene legges opp ut fra elevens dagsform, og ut fra hvilken aktivitet eller organisering det legges opp til felles for klassen. Noen ganger vil eleven ha utbytte og glede av å delta, andre ganger ikke.

Av de sakkyndige vurderingene ser vi det samme. De gir en anbefaling av hvor mange timer spesialundervisning elevene bør ha i de aktuelle fagene. Videre angir de at timene kan gjennomføres i klassen, i gruppe eller som ene-timer. Ingen av de sakkyndige vurderingene som inngår i tilsynet, angir konkret hvordan denne fordelingen skal være. I intervju kommer det frem

at dette kan være et vanskelig punkt å angi, fordi behovet til eleven kan variere fra dag til dag, eller fra aktivitet til aktivitet.

De sakkyndige vurderingene omtaler hvilken kompetanse de som gjennomfører spesialundervisningen, skal ha.

I RefLex oppgir PPT at de tar hensyn til hva som vil være til elevens beste ut fra de undersøkelsene og vurderingene de gjør, selv om dette ikke tydelig kommer frem i de sakkyndige vurderingene.

Vurdering:

De sakkyndige vurderingene gir en anbefaling av hvor mange timer spesialundervisning elevene bør ha i de aktuelle fagene. Når det gjelder organisering skal sakkyndig vurdering være tydelig og gi en konkret anbefaling til skolen for hvordan organiseringen skal være. Vi ser av de sakkyndige vurderingene at de åpner for en fleksibilitet i tilrådingen når det gjelder organisering. Et eksempel er at organiseringen av opplæringen fordeles mellom enetimer, liten gruppe og klassen. I et annet tilfelle tilrådes en organisering som en kombinasjon av enetimer og liten gruppe. Etter vårt syn bidrar det til å skape tvil om hva PPT tilrår. Valg av organisering overlates i for stor grad til skolen.

I noen av de sakkyndige vurderingene ser vi at PPT skriver at spesialundervisningen bør gis av spesialpedagog/lærer. Vi vurderer at den generelle ordlyden i beskrivelsen av kompetanse, ikke gir skolen nok informasjon til å vurdere hvilken lærer som kan utføre spesialundervisningen i hver enkelt sak.

Når det gjelder vurdering av barnets beste, legger vi i vår vurdering vekt på det vi har kommentert tidligere: det fremkommer ikke av de sakkyndige vurderingene hvordan barnets stemme har hatt betydning for PPTs vurderinger. Vi vurderer at det vil være vanskelig å foreta en god vurdering av hva som er til barnets beste, uten å ha hørt barnet.

Videre vurderer vi dokumentasjonen slik, at de tilsendte sakkyndige vurderingene ikke viser at PPT har foretatt en vurdering av barnets beste i sine vurderinger. PPT sine besvarelser i RefLex kan tyde på at vurderingen er med når PPT gjør sin vurdering, men vi finner ikke at dette synliggjøres i de sakkyndige vurderingene.

Konklusjon:

Lovkravet er ikke oppfylt.

6 Hjelp skole med å utvikle kompetansen og organisasjonen

6.1 Rettslige krav

Hjelp skole med å utvikle kompetansen

PPT skal hjelpe skole med å utvikle kompetansen for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særskilte behov, jf. opplæringsloven § 5-6 andre ledd. Målgruppen er elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av ordinær opplæring, og som dermed kan kvalifisere for spesialundervisning, elever som får spesialundervisning, og elever der PPT ellers er sakkyndig instans for tiltak på skolenivå.

Hjelpen kan omfatte både generell oppbygging av personalets kompetanse til å tilrettelegge for målgruppen, og direkte veiledning til personalet for å gi dem spesifikk kompetanse knyttet til enkeltelever. Personalet kan være ledelse, lærere og assistenter. PPT kan hjelpe skole ved å delta i møter, samtaler og andre rådgivningsaktiviteter. Dette kan være på alle nivåer, i tverrfaglige samarbeidsfora eller i mindre grupper med for eksempel lærere.

PPT kan gjennom hjelp i individualsaker styrke skolenes generelle kompetanse til å oppdage vansker tidlig, og dermed sette i verk tiltak på et tidligere tidspunkt. Hjelpen må i så fall være forankret hos ledelsen ved skole, og involvere flere enn de lærerne som jobber med de aktuelle elevene.

PPT må vurdere ut fra skolenes behov hvilke skole de velger å hjelpe, og i hvilket omfang.

Hjelp skole med å utvikle organisasjonen

PPT skal hjelpe skole med å utvikle organisasjonen for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særskilte behov, jf. opplæringsloven § 5-6 andre ledd.

Hjelpen kan være å foreslå endringer i rutiner, arrangere møter for pedagoger, lærere og ledere om strukturelle og organisasjonsmessige temaer, for eksempel om individuelle opplæringsplaner, bruk av kartleggingsverktøy, spesialpedagogiske regler og rutiner. PPT kan også holde innlegg som handler om å forbedre organisasjonsstrukturen, slik at elever med særskilte behov kan få mer målrettet og hensiktsmessig bistand. For at hjelpen skal være egnet til å utvikle skolens organisasjon, må hjelpen være forankret i ledelsen ved skole.

PPT må vurdere ut fra skolenes behov hvilke skole de velger å hjelpe, og i hvilket omfang.

6.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

6.2.1 PPT skal hjelpe skole gjennom systemrettet arbeid med å utvikle kompetansen, for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særskilte behov

Observasjoner:

Av PPT sin egenvurdering i RefLex, går det frem at PPT bidrar med interne kurs, oppdateringer, arbeidsmøter og samtaler, men også ved å bistå skole i arbeidet når eksterne

samarbeidspartnere som Statped eller Signo, er involvert. De kan også bistå med kompetanseheving om enkeltelevers spesifikke vansker, eller når det er temaer som gjelder et helt trinn. PPT deltar i skolenes tverrfaglige team, der skolene kan ta opp problemstillinger man ser behov for å drøfte.

PPT sier videre i RefLex, at de bidrar med kompetanseheving rundt opplæringa til enkeltelever med særskilte behov, men at de gjerne skulle sett at dette var enda bedre forankret i skolens ledelse, slik at også assistenter og andre fikk frigjort tid til å delta sammen med lærerne.

I den skriftlige dokumentasjonen, ser vi eksempler på interne kurs (tema ADD) og et systematisk arbeid med læringsmiljøet i en klasse.

I intervju bekrefter lærerne at de har vært med på kurs, og at de får noe hjelp fra PPT i arbeidet med enkeltelever, men de uttrykker at de gjerne skulle hatt mer. Skolen har spurt om kompetanseheving på ulike tema flere ganger, men PPT oppleves å være lite til stede på skolen.

Skoleledelsen bekrefter også at de kan melde behov til PPT. PPT deltar i tverrfaglige møter, hvor saker kan tas opp, og skolen kan melde systemsaker.

Vurdering:

Vi oppfatter at særlig skolen ønsker seg et tettere samarbeid med PPT, med mer tilstedeværelse. Samtidig vurderer vi at PPT, særlig i arbeid med enkeltsaker, hjelper skolene med å utvikle kompetanse knyttet til opplæring av elever med særskilte behov. PPT bidrar også, både på skolens og eget initiativ, med kompetanseheving mer overordnet.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

6.2.2 PPT skal hjelpe skolene gjennom systemrettet arbeid med å utvikle organisasjonen for å legge opplæringen til rette for elever med særskilte behov

Observasjoner:

PPT svarer positivt på dette i egenvurderingen i RefLex, og kommenterer at de deltar i kommunens satsinger, samt har tatt initiativ til at lærere og PPT deltar sammen på en generell kompetanseheving på matematikkvansker i kommunen.

Av den skriftlige dokumentasjonen går det frem, at PPT har bidratt aktivt i et systematisk arbeid med læringsmiljøet i en klasse. I intervju med skolen bekreftes dette.

I intervju med PPT kommer det frem at PPT følger kommunens satsing på kompetanseutviklingsordningene (*Dekomp*, *Rekomp* og *Kompetanseløftet*). De deltar også i samarbeidsteam/tverrfaglig team hvor enkeltsaker kan diskuteres, og de får innspill fra skolene og prøver å møte dem på disse. Det hender også at PPT tar initiativ når de ser det er behov for det.

Vurdering:

Vi vurderer det dokumentert at PPT hjelper skolene gjennom systemrettet arbeid, både med utgangspunkt i enkeltelevers behov, klasser med særskilte utfordringer eller der de ser at det er behov for innføring i et tema for alle. Både den skriftlige dokumentasjonen og opplysninger fra intervjuer tyder på dette.

Konklusjon:

Lovkravet er oppfylt.

7 Våre reaksjoner

7.1 Pålegg om retting

I kapitlene ovenfor har vi konstatert at dere ikke oppfyller regelverket på alle områder. Det er kommunen som er ansvarlig for at skolen blir drevet i samsvar med regelverket, jf. opplæringsloven § 13-10. Vi pålegger dere å rette opp følgende, jf. kommuneloven § 30-4:

1. Fatte vedtak om spesialundervisning

Vadsø kommune må sørge for at Vadsø barneskole og kulturskole fatter vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning, jf. opplæringsloven §§ 5-1, 5-3 og 5-4, samt Barnekonvensjonens artikkel 3 og 12.

I den forbindelse må kommunen se til at skolen:

- a) fatter vedtak som inneholder opplysninger om hvilket innhold spesialundervisningen skal ha
- b) fatter vedtak som inneholder opplysninger om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen

2. Planlegge spesialundervisningen

Vadsø kommune må sørge for at Vadsø barneskole og kulturskole planlegger spesialundervisningen, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5, og Barnekonvensjonens artikkel 12.

I den forbindelse må kommunen se til at skolen:

- a) utarbeider IOP-er snarest mulig for alle elevene som har vedtak om spesialundervisning

3. Gjennomføre og følge opp spesialundervisningen

Vadsø kommune må sørge for at Vadsø barneskole og kulturskole gjennomfører og følger opp spesialundervisningen, jf. opplæringsloven §§ 5-1, 5-5 og 10-2, og Barnekonvensjonens artikkel 12.

I den forbindelse må kommunen se til at skolen:

- a) sørger for at assistenter og andre ansatte som bidrar i gjennomføringen av spesialundervisningen, får nødvendig veiledning av kompetente lærere
- b) gjennomfører spesialundervisningen og den ordinære opplæringen slik at den samlet dekker opplæringen i de individuelle opplæringsmålene

4. Utarbeide sakkyndig vurdering

Vadsø kommune må sørge for at PPT utarbeider sakkyndig vurdering for eleven så snart som mulig etter at henvisningen er mottatt, jf. opplæringsloven § 5-3, jf. forvaltningsloven § 11a.

I den forbindelse må kommunen se til at PPT:

- a) utarbeider sakkyndige vurderinger snarest mulig i de tilfellene opplæringsloven krever det
- b) sørger for at elevene får gi uttrykk for sin mening når PPT utreder og vurderer behovet for spesialundervisning
- c) sørger for at foreldrene får gi uttrykk for sin mening når PPT utreder og vurderer behovet for spesialundervisning
- d) legger vekt på synspunktene til elever under 15 år i samsvar med elevens alder og modenhet og stor vekt på synspunktene til elever over 15 år og foreldrene til elever under 18 år, når de vurderer og anbefaler tilbud om spesialundervisning
- e) opplyser sakene så godt som mulig før de utarbeider sakkyndige vurderinger
- f) sørger for at de sakkyndige vurderingene skal inneholde en redegjørelse for og anbefaling om hvilke opplæringsmål som er realistiske for elevene
- g) sørger for at de sakkyndige vurderingene skal inneholde en redegjørelse for og en anbefaling om hvilken opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud

7.2 Oppfølging av påleggene

Dere skal iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Når påleggene er rettet, skal dere erklære at retting er gjennomført og redegjøre for hvordan dere har rettet.

Frist for innsending er 04.01.2023. Vi vil ikke avslutte tilsynet før dere gjennom erklæringen og redegjørelsen har vist at påleggene er rettet.

Når vi avslutter tilsynet, vil vi utarbeide et informasjonsskriv for elever og foreldre som oppsummerer tilsynet og skolens tiltak.

8 Dere har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dere kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis dere klager, må dere gjøre det innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til dere, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Dere sender klagen til oss. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med dere, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

I forvaltningsloven § 32 kan dere se hvordan dere skal utforme klagen.

Dere kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Dere er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Christina Zahl

Elin Flatråker Johansen

Remi Møller

Tilsynsleder

Tilsynsmedarbeider

Tilsynsmedarbeider

Vedlegg: Dokumentasjon og intervjuoversikt

9 Vedlegg

Dokumentasjon

- Organisasjonskart Vadsø kommune
- Organisasjonskart Vadsø barneskole
- Organisasjonskart PPT, Vadsø kommune
- Utdanningsdirektoratet: *PP-tjenesten og spesialundervisning*
- *Systemarbeid i PPT Vadsø* (organisering av systemarbeid i Vadsø kommune)
- Mal for henvisning til PPT – systemarbeid
- Mal for henvisning til PPT (elev)
- Statped: *Sånn vil jeg ah det på skoen og Sånn vil jeg ha det på SFO/AKS – Et samtaleverktøy*
- *Rutiner knyttet til spesialundervisning Opplæringsloven § 5, Vadsø kommune 2019*
- *Interne spesialpedagogiske rutiner for Vadsø barneskole*
- *Flytskjema – rutiner ved bekymring for elevens faglige utbytte og/eller læringsmiljø. Både individ- og systemnivå* (nytt i 2022)
- *Internkontroll Registrering tilpasset spesialundervisning skoleåret 2021/2022* (utfylt)
- *Mal Krav om at skolen undersøker behov for spesialundervisning*
- *Mal Søknad om endring/videreføring av spesialundervisning*
- Mal for pedagogisk rapport
- Mal for sakkyndig vurdering
- Mal for IOP, Vadsø barneskole
- Mal for årsrapport med veiledning til utfylling
- *Mal Melding om forsinkelse av enkeltvedtak*
- Eksempel på melding om forsinkelse av enkeltvedtak
- *Mal Regnskap over timer brukt på enkeltvedtak for spesialundervisning etter opplæringsloven § 5-1*
- Henvisning til PP-tjenesten for tre elever
- Pedagogisk rapport for skolen ved henvisning til PPT for to elever
- Sakkyndig vurdering for 18 elever
- Enkeltvedtak om spesialundervisning for 12 elever
- Enkeltvedtak etter §§ 2-14 og 3-10 for to elever
- IOP for 10 elever
- Årsrapport for tre elever
- Referat fra møte mellom PPT og foreldre om sakkyndig vurdering 20.04.22
- Referat fra oppstartsmøte vedr. elev 31.08.21
- Referat fra samarbeidsmøte 15.03.21 og 04.02.22, 07.05.21,
- Legeerklæringer for elev i ungdomsskolen, 2 stk.
- Eksempel på timeplan for to elev med spesialundervisning og klassenes plan
- Eksempel på at rektor etterspør ytterligere opplysninger fra PPT om sakkyndig vurdering
- Eksempel på at rektor returnerer sakkyndig vurdering til PPT og ber om utdyping av denne før vedtak skal fattes
- Presentasjon PPT 28.02.22: *ADD – Attention Deficit Disorder*

- Eksempel på systemarbeid i klasse med læringsmiljøutfordringer: *Plan for tiltak i forhold til endring av klassemiljø i klasse xx*, notat for vurdering og tolking av observasjoner, presentasjon av funn
- 20 besvarelser i RefLex fra leder og ansatte PPT, skolens ledelse, ansatte Vadsø barneskole

Intervjuer stedlig

31.05.22, 01.06.22 og 08.06.22 gjennomførte vi intervjuer med:

- Elever med spesialundervisning og deres foresatte (3 intervjuer)
- Grupper av lærere og andre ansatte (3 intervjuer)
- Skolens ledelse
- PP-leder og ansatte i PPT